

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Národní hospodářství

ANALÝZA SYSTÉMU TERCIÁRNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE SE
ZAMĚŘENÍM NA PŘIPRAVOVANOU
REFORMU VYSOKÝCH ŠKOL V LETECH
2006 - 2015

bakalářská práce

Autor: Jana Poupová

Vedoucí práce: Ing. Pavel Procházka

Rok: 2016

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Jana Poupová

V Praze, dne 30. 12. 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Jana Poupová**
Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
Obor: **Národní hospodářství**
Název tématu: **Analýza systému terciárního vzdělávání v České republice se zaměřením na připravovanou reformu vysokých škol v letech 2006 – 2015**

Zásady pro vypracování:

1. Cílem bakalářské práce je popsat současný systém vysokoškolského vzdělávání v České republice a způsob jeho financování a posoudit kvalitu, efektivnost a rovnost v přístupu k terciárnímu vzdělávání v tomto systému. Dále srovnat současný systém terciárního vzdělávání se systémem, jehož by mělo být dosaženo po reformě vysokých škol v Česku, připravované od roku 2006. Dílčím cílem práce bude porovnat současný systém terciárního vzdělávání v České republice s vysokoškolským systémem Velké Británie a na základě této komparace doporučit možné změny v této oblasti.
2. V roce 2006 započala snaha ministerstva školství ČR vytvořit nový systém terciárního vzdělávání, zahrnující zavedení tzv. odloženého školného na vysokých školách. Proti této reformě proběhla řada protestů a v současné době je proces reformy spíše ve stagnaci. Ve snaze informovat o reformě veřejnost byla vydána Bílá kniha terciárního vzdělávání. V současné době se čím dál více zvyšuje procento vysokoškoláků. Je otázkou, zda by se tento trend po zavedení školného změnil.
3. V teoretické části bude podrobně popsán systém terciárního vzdělávání České republiky. Dále zde budou definovány pojmy, klíčové pro oblast financování školství (například veřejné zdroje, soukromé zdroje, či státní rozpočet) a popsány základní kroky plánované reformy českého vysokého školství. Na závěr bude krátce pojednáno o teorii veřejné volby, aplikované na problematiku rovnosti přístupu ke vzdělání.
4. Praktická část bude zaměřena na analýzu vlivu realizace připravované reformy vysokých škol na současné i potencionální studenty vysokých škol. Analýza bude provedena formou dotazníkového šetření na studentech středních a vysokých škol. Bude zde zkoumán zejména postoj lidí k zavedení školného na vysokých školách, jejich ochota školné platit a do jaké výše.

Rozsah práce: min. 45 stran

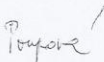
Seznam odborné literatury:

1. JEŽKOVÁ, Věra, Dominik DVOŘÁK a Christopher CHAPMAN. Školní vzdělávání ve Velké Británii. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1784-8
2. MATĚJŮ, Petr. Bílá kniha terciárního vzdělávání. 1. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009. ISBN 978-80-254-4519-8
3. PRŮCHA, Jan. Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4
4. STIGLITZ, Joseph E. Ekonomie veřejného sektoru. Vyd. 1. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-454-1
5. Terciární vzdělávání ve vyspělých zemích: vývoj a současnost. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997
6. URBÁNEK, Václav. Financování vysokého školství. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1313-3

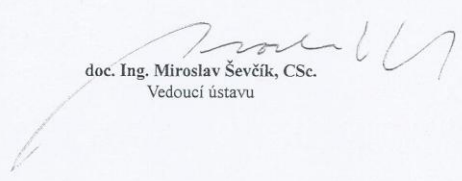
Datum zadání bakalářské práce: březen 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: červen 2016

Jana Poupová
Řešitelka

Ing. Pavel Procházka
Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Vedoucí ústavu

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Děkan NF VŠE

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu Ing. Pavlu Procházkovi za mnoho užitečných rad a připomínek k práci, velkou trpělivost a ochotu. Zároveň děkuji své rodině a přátelům, zejména Kryštofu Berkovi, Bc. Štěpánu Koníčkovi, a svému bratrovi Jiřímu Poupovi za podporu, motivaci a rady k napsání práce. Děkuji rovněž všem, kteří mi pomohli s distribucí dotazníků. Můj největší dík patří mým rodičům, kteří mě velmi podporují po celou dobu studia.

Abstrakt

Tato bakalářská práce analyzuje systém terciárního vzdělávání v České republice, zejména způsob financování tohoto systému a jeho reformě, tj. zavedení školného na vysokých školách. Toto téma bylo velmi aktuální cca do roku 2015 a je velice pravděpodobné, že jeho aktuálnost v následujících letech opět vzroste. Teoretická část práce popisuje systém terciárního vzdělávání v ČR, průběh a obsah reformy terciárního vzdělávání od roku 2006 do roku 2015 a krátce nastiňuje systém terciárního vzdělávání ve Velké Británii. Praktická část práce ověřuje pomocí dotazníkového šetření možnost zavedení školného na vysokých školách a zjišťuje dopady jeho zavedení. V případě zavedení školného tak, jak bylo plánováno dle reformy, by došlo k poklesu studentů vysokých škol o 47,3 %. V závěru práce jsou navržena možná doporučení, vhodná v případě zavedení školného.

Klíčová slova: terciární vzdělávání, školné, Bílá kniha, studentské půjčky

Abstract

This bachelor's thesis analyses the system of tertiary education in the Czech Republic, especially the way of funding of this system and the reform of the system of funding – implementation of tuition-fees on public universities. This topic had been actual until year 2015 and it is highly probable that it becomes more actual in following years again. In the teoretical part of the thesis, there are described in details the system of tertiary education in the Czech republic, the process and main points off the reform of tertiary education and there is also briefly described the system of tertiary education in Great Britain. The practical part of the thesis verifies by questionnaire survey the possibility of implementation of tuition-fees on universities and examines the impatcs of this implementation. In case of implementation of tuition-fees, as it was planned according to the reform of tertiary education, the number of university students would decrease by 47,3 %. In conclusion, some possible reccomendations are designed, which are suitable in case of implementation of tuition-fees.

Key words: tertiary education, tuition-fees, White Paper, student loans

JEL klasifikace (JEL classification): I22, I23, I24

Obsah

Úvod	1
1. Teoretická část.....	3
1.1 Definice terciárního vzdělávání.....	3
1.2 Vývoj terciárního vzdělávání od roku 1989.....	5
1.3 Vysoké školy	8
1.3.1 Členění vysokých škol dle jejich zřizovatele	9
1.3.2 Financování vysokých škol	9
1.4 Vyšší odborné školy.....	12
1.4.1 Způsob financování vyšších odborných škol	13
1.5. Systém terciárního vzdělávání ve Velké Británii	14
1.5.1 Financování terciárního vzdělávání ve Velké Británii	14
1.6 Reforma terciárního vzdělávání v České republice	17
1.6.1 Historie reformy terciárního vzdělávání	17
1.6.2 Hlavní body reformy	18
1.6.3 Bílá kniha terciárního vzdělávání	19
2. Praktická část – dotazníkové šetření.....	20
2.1 Vyhodnocení dotazníků	21
2.1.1 Informace o respondentech.....	21
2.1.2 Informovanost o reformě vysokých škol	23
2.1.3 Celková ochota všech respondentů platit školné na vysoké škole	25
2.1.4 Ochota platit školné u různých typů oborů	27
2.1.5 Ochota platit školné podle vzdělání rodičů.....	29
2.1.6 Ochota platit školné v různých oblastech České republiky.....	30
2.1.7 Ochota platit školné na vysoké škole u studentů čtyřletého gymnázia, osmiletého gymnázia a střední průmyslové školy stavební	32
2.1.8 Rozdíl v ochotě platit školné u respondentů z vysokých škol a středních škol	34
2.1.9 Zdroje financování školného	35
2.1.10 Názor studentů na zavedení školného.....	36
2.1.11 Sociální znevýhodnění studentů	39
2.1.12 Školné jako motivační prvek pro studenty.....	42
2.1.13 Školné jako motivační prvek pro školy	44
2.1.14 Vliv zavedení školného na veřejných vysokých školách na výši školného na soukromých vysokých školách.....	45
2.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření.....	46

2.2.1 Vývoj počtu studentů po zavedení školného.....	46
2.2.2 Komparace s Velkou Británií	48
2.2.3 Efektivnost zavedení školného	49
2.2.4 Navrhovaná doporučení v případě zavedení školného.....	50
Závěr	52
Seznam grafů.....	54
Seznam obrázků	55
Seznam tabulek	55
Seznam literatury a datových zdrojů.....	56

Úvod

V České republice je v současnosti téměř polovina vysokých škol financována výhradě státem. Tento systém financování ovšem nemusí být zdaleka nejefektivnější, proto v roce 2006 započala snaha o reformu terciárního vzdělávání, a to vydáním Bílé knihy terciárního vzdělávání, která navazovala na zprávu OECD Country Note – Thematic Review of Tertiary Education¹, shrnující stav vysokého školství v České republice a dalších dvaceti zemích světa. Tato kniha byla vydána mimo jiné za účelem seznámení veřejnosti s reformou vysokých škol, zejména s jejím hlavním bodem – zavedením školného na vysokých školách. Toto školné mělo mít maximální výši 10 000 korun za semestr a mělo být zavedeno od akademického roku 2012/2013.

Původním motivem zavedení školného bylo zejména umožnění studia většímu počtu studentů, které vláda nebyla schopna financovat. Na financování školství se měli podílet absolventi, jejichž příjem dosáhne po dokončení studia výše průměrné mzdy, a to zpětným placením tzv. odloženého školného. V současné době však převládá motivace Ministerstva školství o alespoň částečné nahrazení veřejných zdrojů, které jsou hlavním pilířem pro financování vysokých škol, zdroji soukromými.²

V roce 2012 proběhlo proti reformě terciárního vzdělávání mnoho veřejných protestů, a proto nakonec nebyla uskutečněna. Toto téma je ovšem dle mého názoru stále velmi aktuální, zejména proto, že v mnohých evropských zemích je školné na vysokých školách zavedeno a není vyloučeno, že se k realizaci reformy někdy v budoucnu opravdu přistoupí.

V rámci jednotlivých kapitol teoretické části bakalářské práce bude postupně vymezen pojem terciární vzdělávání a způsob členění vysokých škol podle mezinárodních i českých standardů, dále popsán vývoj terciárního vzdělávání v České republice od roku 1989 až po současnost, zejména bude popsán současný způsob financování jednotlivých typů vysokých škol. Bude zde také pojednáno o systému terciárního vzdělávání ve Velké Británii, rovněž s důrazem na způsob jeho financování a provedenou reformu financování vysokých škol z roku 2012. Rovněž zde bude nastíněn průběh reformy terciárního vzdělávání v České republice, která byla postupně

---

¹ Thematic Review of Tertiary Education. In: *OECD* [online]. OECD: OECD, 2005 [cit. 2016-04-09]

² Kritický průvodce „reformou“ vysokých škol. *Elektronický časopis Univerzity Karlovy* [online]. 2012, 1(1) [cit. 2016-04-09]

plánována od roku 2006 a měla být provedena v roce 2010 a v následujících dvou podkapitolách budou popsány jednotlivé body této reformy a definován pojem Bílá kniha terciárního vzdělávání.

Na základě informací z teoretické části a informací z Bílé knihy terciárního vzdělávání bude následně sestaven dotazník, který bude stěžejním pro praktickou část práce. Dotazník bude zkoumat dopady realizace hlavního bodu reformy terciárního vzdělávání – zavedení školného na vysokých školách. Výsledkem dotazníkového šetření bude zhodnocení, zda by bylo možné a efektivní toto školné zavést, zejména s ohledem na možný vznik nerovností v přístupu ke vzdělání. Rovněž bude na základě výsledků dotazníků a také na základě komparace modelu placení školného ve Velké Británii s plánovaným modelem placení školného v České republice zhodnoceno, jaký koncept zavedení školného by byl v České republice nejvhodnější (určité typy studentských půjček, splácení školného po dosažení průměrné výše platu atd.) a uvedena doporučení, která opatření by bylo vhodné provést, pokud by se k zavedení školného mělo skutečně přistoupit.

1. Teoretická část

1.1 Definice terciárního vzdělávání

Terciární vzdělávání (tertiary education) je mezinárodní termín, který není v současné české legislativě definován, ale přesto je používán v oficiálních dokumentech. Jeho hlavní součástí je vysokoškolské vzdělávání, ale tento termín zahrnuje i další úrovně vzdělávání. Oblast terciárního vzdělávání v České republice upravují dva zákony:

- Školský zákon
- Zákon o vysokých školách³

Terciární vzdělávání je chápáno jako vzdělávání, navazující na některou formu sekundárního vzdělávání, které je ukončeno maturitní zkouškou. Ke studiu v systému terciárního vzdělávání se uchazeč kvalifikuje získáním středního vzdělání s maturitou a splněním podmínek přijímacího řízení na dané škole.⁴

Termín terciární vzdělávání je kodifikován v *Mezinárodní normě pro klasifikaci vzdělávání ISCED 1997*. V české terminologii se objevil až po roce 1989, kdy došlo v českém vzdělávacím systému k významným změnám, a dříve užívaný termín vysokoškolské vzdělávání začal být nedostačující. Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma termíny je, že terciární vzdělávání se na rozdíl od vysokoškolského může realizovat i na jiné vzdělávací instituci, než na vysoké škole.⁵

Terciární vzdělávání se dělí na vzdělávání vysokoškolské a vyšší odborné. Vysokoškolské vzdělávání se dle mezinárodní klasifikace ISCED člení od roku 2001 na tři stupně:

- První stupeň terciárního vzdělávání (úroveň ISCED 5A) – bakalářské studijní programy
- Druhý stupeň terciárního vzdělávání (úroveň ISCED 5A) – magisterské studijní programy

---

³ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09]

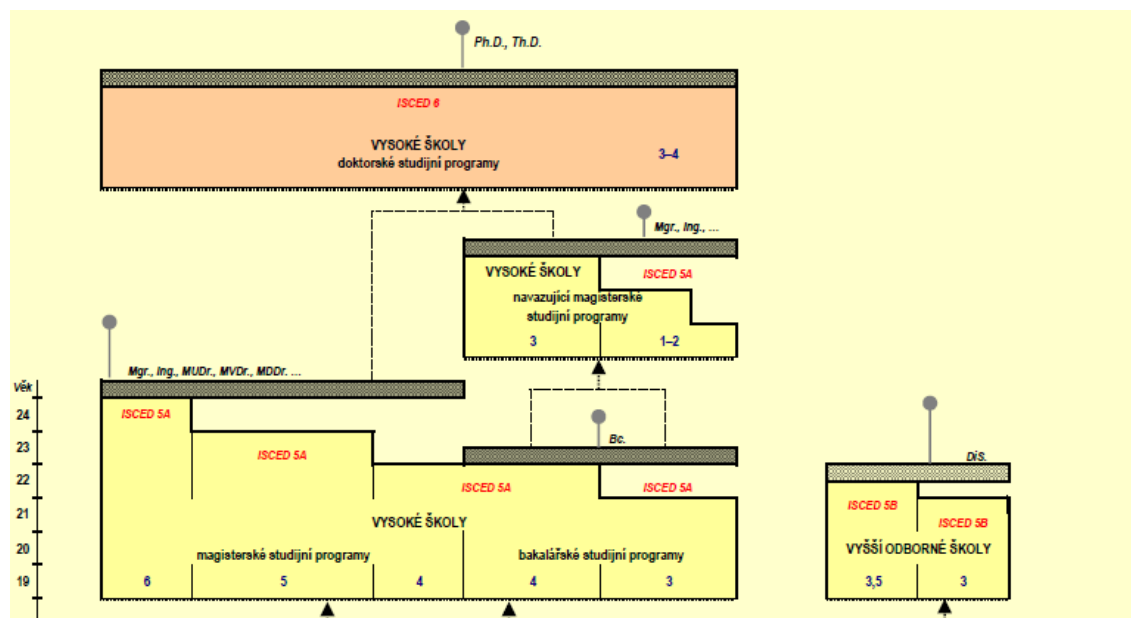
⁴ ŠEBKOVÁ, Helena (ed.). *Tertiary education in the Czech Republic: country background report for OECD thematic review of tertiary education*, str. 9

⁵ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*, str. 141-143

- Třetí stupeň terciárního vzdělávání (úroveň ISCED 6) – doktorské studijní programy

Vyšší odborné vzdělávání je poskytováno na úrovni ISCED 5B a poskytují ho vyšší odborné školy a také konzervatoře. Vyšší odborné vzdělávání je také označováno termínem neuniverzitní terciární vzdělávání.⁶

Obrázek č. 1 – Schéma systému terciárního vzdělávání v České republice

Zdroj: MŠMT

Podle českého zákona o vysokých školách z roku 1998 se vysoké školy člení podle typu poskytovaných studijních programů na vysoké školy neuniverzitní (2 veřejné, 38 soukromých), které uskutečňují převážně bakalářské studijní programy, případně, získají-li akreditaci, programy magisterské, nečlení se na fakulty a nevykonávají vědeckou činnost a vysoké školy univerzitní (24 veřejných, 2 státní a 3 soukromé), které poskytují bakalářské, magisterské i doktorandské studijní programy.⁷

Moderní terciární systémy ve vyspělých demokratických zemích mají v současné době především tyto tři cíle - uspokojit poptávku trhu práce po kvalifikované

⁶ Terciární vzdělávání. In: *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. Praha: NÚOV, 2012 [cit. 2016-12-09]

⁷ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*, str. 142

pracovní síle, umožnit vzestupnou sociální mobilitu ve společnosti a přispívat k šíření demokratických principů.⁸

Terciární vzdělávání se v současné době stává stále významnějším, neboť je všeobecně považováno za jeden z nejvýznamnějších faktorů, ovlivňujících konkurenceschopnost zemí. Země tedy usilují o co největší dostupnost terciárního vzdělávání pro všechny, avšak zároveň se snaží, aby uchazeči o terciární vzdělávání splňovali určité podmínky (například podmínky přijímacích řízení). Toto bývá označováno jako *přístup k vysokoškolskému vzdělávání*, který je regulován politickými opatřeními (legislativa atd.), ekonomickými možnostmi a vzdělávacími tradicemi země.⁹

1.2 Vývoj terciárního vzdělávání od roku 1989

Po roce 1989 prošlo vysoké školství v postkomunistických zemích střední a východní Evropy velkými změnami. Provedení těchto změn bylo složitější, než se původně očekávalo. Nejvýznamnějšími provedenými změnami byly (dle J. Basla, P. Matějů aj. Strakové):

- decentralizace školství
- rozšíření vzdělávacích programů v oblasti humanitních věd
- byl zaveden bakalářský studijní program jako mezistupeň před magisterským studijním programem (Tento dvoustupňový systém se nazývá binární a vznikl poprvé ve Velké Británii v roce 1956.¹⁰ Jednostupňový systém nadále existuje v oborech jako je medicína či práva, nebo v oborech, kterým dosud nevypršela akreditace¹¹). V těchto nově otevřených programech však rostly počty studentů jen velmi pomalu
- při přijímání nových studentů přestaly hrát roli politické postoje jich a jejich rodin
- došlo k postupnému sloučení vysokého školství s akademickým výzkumem (do té doby byl výzkum prováděn v Akademii věd¹²

---

⁸ *Současný stav, srovnání a širší kontext reformy* [online]. Praha, 2008 [cit. 2016-12-09], str. 5

⁹ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*, str. 155

¹⁰ *Současný stav, srovnání a širší kontext reformy* [online]. Praha, 2008 [cit. 2016-12-09], str. 5

¹¹ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 159

¹² Tamtéž, str. 159

- došlo ke změnám v systému financování vysokých škol, do té doby byly všechny vysoké školy zcela financovány státem
- zvýšila se nabídka vysokoškolského vzdělávání (do té doby se záměrně udržoval nízký počet vysokoškolsky vzdělaných lidí, ve snaze udržet industrializovaný stát)¹³

Vysokým školám byla také navracena akademická práva, svobody a autonomie a tato práva byla v roce 1990 kodifikována do nového federálního zákona o vysokých školách č. 172/1990 Sb.¹⁴ V reakci na to začaly vznikat mezinárodní kontakty, studentské výměnné pobyty (v rámci programu Tempus a později Erasmus) a také transformace procesu výzkumu a vzdělávání. Vznikaly nové fakulty a nové vzdělávací instituce a mnoho již existujících institucí bylo transformováno do nové podoby.¹⁵ Vysoké školy dále získaly možnost samostatně se rozhodovat ve finančních otázkách – školy dostávaly přidělenou určitou částku od Ministerstva školství, nezávisle na tom, kolik studentů u nich studovalo.¹⁶

V roce 1992 byla založena Univerzita Hradec Králové a v následujících letech vzniklo mnoho dalších nových univerzit, z nichž některé vznikaly z jiných univerzit. Vznikla například Česká zemědělská univerzita, Mendelova univerzita v Brně, Technická univerzita v Liberci, Univerzita v Pardubicích, nebo Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.¹⁷

Zákon z roku 1990 také povolil vznik regionálních vysokých škol a následně začal klesat poměr studentů, studujících na vysokých školách v největších městech. Počet studentů vysokých škol rostl a důsledkem toho se vysoké školy začínaly od roku 1994 potýkat s nedostatkem financí. Zákon ale neumožňoval vysokým školám výběr školného, proto bylo v tomto roce nutné uvažovat o další reformě.¹⁸

---

¹³ BASL, Josef, MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ (eds.). *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*, str. 285-287

¹⁴ *Studie o terciárním vzdělávání pro projekt NCP-EQF A4* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 5

¹⁵ SKUHROVÁ, Štěpánka, Helena ŠEBKOVÁ a Lukáš ZÁRUBA. *Higher education in the Czech republic*, str. 10

¹⁶ BASL, Josef, MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ (eds.). *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*, str. 287

¹⁷ SKUHROVÁ, Štěpánka, Helena ŠEBKOVÁ a Lukáš ZÁRUBA. *Higher education in the Czech republic*, str. 10-11

¹⁸ BASL, Josef, MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ (eds.). *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*, str. 287-288

Roku 1998 vznikl nový zákon o vysokých školách č. 111/1998 Sb., který (spolu s pozdějšími více než dvaceti novelami) platí doposud. Zákon obsahoval mimo jiné přeměnu statutu vysokých škol ze státních na veřejné a zároveň převod státního majetku škol do jejich vlastnictví. Dále zákon zavedl nutnost akreditace všech studijních programů. Vysoké školy získaly právo svobodně nakládat s jim svěřenými prostředky, což zvýšilo jejich autonomii. Byly ale zároveň nuceny zveřejňovat každoročně výroční zprávy o své činnosti a hospodaření. Dále zákon umožnil vznik soukromých vysokých škol a od roku 2001 zavedl tříступňový vzdělávací systém.¹⁹

V rámci zákona z roku byla také zavedena sociální stipendia pro potřebné a upravena délka magisterského studia z 2-3 let na 1-3 roky. Od roku 2006 byla upravena i délka doktorského studia z 3-4 let na 4 roky.²⁰

Se vstupem do Evropské unie byly pozměněny studijní plány u regulovaných profesí (lékař, architekt...) tak, aby odpovídaly evropským standardům. Také byl zaveden evropský kreditový systém ECTS.

Od roku 1989 do roku 2009 se více než ztrojnásobil počet studentů terciárního vzdělávání (viz tabulka č. 1). Od roku 2009 do roku 2015 zůstává již tento počet studentů víceméně stejný (viz tabulka č. 2).²¹

---

¹⁹ *Studie o terciárním vzdělávání pro projekt NCP-EQF A4* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 5

²⁰ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 159

²¹ PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*, str. 21

Tabulka č. 1 - Vývoj počtu studujících v terciárním vzdělávání v letech 1989 – 2008

	vysoké školy	vyšší odborné školy
1989	113 417	0
1990	118 194	0
1991	111 990	0
1992	114 185	1 391
1993	127 137	2 438
1994	136 566	4 631
1995	148 433	6 302
1996	166 123	14 931
1997	177 723	23 526
1998	187 148	29 566
1999	198 961	31 073
2000	209 298	26 605
2001	223 013	26 680
2002	243 765	27 584
2003	269 694	30 622
2004	294 082	29 674
2005	321 164	28 792
2006	323 765	27 650
2007	344 180	28 774
2008	368 051	28 027

Zdroj: České vysoké školství. Vlastní zpracování.

Tabulka č. 2 - Vývoj počtu studentů a absolventů vysokých škol v letech 2009 – 2015 v prezenčním, distančním i kombinovaném studiu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
veřejné VŠ	333 146	339 354	339 037	333 286	324 955	308 221	292 578
soukromé VŠ	56 538	57 324	53 725	48 344	43 509	39 414	34 795
počet absolventů VŠ	81 747	88 066	92 974	93 942	91 679	88 183	82 004

Zdroj: MŠMT. Vlastní zpracování.

1.3 Vysoké školy

Vysoké školy jsou samosprávné organizace s vlastním majetkem, jejichž zřizovatelskou funkci má parlament, který vysoké školy zřizuje zákonem. Na vysokých školách v České republice studuje téměř 90 % účastníků terciárního vzdělávání. Přibližně 40 % studentů vysokou školu nedokončí, což je zhruba o 10 % více, než je průměr v zemích OECD. Forma studia na vysoké škole je prezenční, distanční či kombinovaná.²²

²² BASL, Josef, MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ (eds.). *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*, str. 112-115

1.3.1 Členění vysokých škol dle jejich zřizovatele

V České republice existují tři typy vysokých škol – veřejné, soukromé a státní. Veřejné a soukromé školy spadají do působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Státními školami jsou Univerzita obrany, která spadá do působnosti Ministerstva obrany a Policejní akademie ČR, spadající do působnosti Ministerstva vnitra.

Soukromé vysoké školy začaly v ČR vznikat v roce 1998 na základě nového školského zákona. Jejich zřízení vyžaduje souhlas Ministerstva školství.

K roku 2006 působilo v České republice 73 vysokých škol – 26 veřejných, 46 soukromých a 2 státní. Největší veřejnou vysokou školou, která má zároveň i nejvíce fakult, je Univerzita Karlova a druhou největší Masarykova univerzita v Brně.²³(studie NCP)

1.3.2 Financování vysokých škol

Vysokoškolské vzdělávání lze považovat za smíšený veřejný statek²⁴ – téměř polovina vysokých škol je financována státem, což bývá zdůvodněno existencí pozitivních externalit, které vzdělání pro společnost přináší.²⁵

Způsob financování veřejných vysokých škol

Financování studia na veřejných vysokých školách je vícezdrojové. Hlavním zdrojem příjmů veřejných vysokých škol jsou finance ze státního rozpočtu²⁶, které školám poskytuje Ministerstvo školství. Tento příjem tvoří přibližně 70 % celkových příjmů. Dalšími zdroji jsou poplatky, které studenti na vysokých školách platí, výnosy z majetku, z hlavní činnosti školy (získávané za vzdělání poskytnuté mimo akreditované programy), výnosy z doplňkových činností školy, dary a dědictví. Dále může vysoká škola využívat mimorozpočtových prostředků, získaných například ze sponzorských darů. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy provádí ke konci roku kontrolu

---

²³ Studie o terciárním vzdělávání pro projekt NCP-EQF A4 [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 6

²⁴ statek, který musí být poskytován bezplatně, protože spotřebitele nelze vyloučit ze spotřeby (na rozdíl od soukromého statku). Tento statek je obtížné zpoplatnit, proto musí být financován z veřejných rozpočtů. HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd., str. 408-410

²⁵ Vysokoškolské vzdělání - soukromý či veřejný statek? [online]. Praha, 2008 [cit. 2016-12-28]

²⁶ hlavní součást veřejných rozpočtů. Příjmy státního rozpočtu jsou tvořeny daněmi a poplatky, pojistným na sociální zabezpečení, příjmy z vlastní činnosti státu a ostatními příjmy. HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd., str. 621

hospodaření vysokých škol. Rozpočty vysokých škol musí být sestavovány jako vyrovnané.²⁷

Objem peněz přidělených konkrétním vysokým školám je určen zákonem o státním rozpočtu a je postaven zejména na výkonu každé vysoké školy, konkrétně na počtu jejích studentů a dále také na počtu a náročnosti studijních programů školy, úspěšnosti a náročnosti vzdělávací činnosti. Dále objem peněz závisí na budoucích záměrech vysokých škol a budoucích záměrech Ministerstva školství v oblasti terciárního vzdělávání. Vysoké školy dostávají finanční prostředky ve formě příspěvku na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost a dále ve formě dotací, které jsou určeny na rozvoj vysokých škol, zejména na reprodukci jejich budov a vybavení a dále pak na dotování stravování a výplatu sociálních a ubytovacích stipendií. Zvláštní částku pak vysoké školy získávají na výplatu stipendií studentům doktorandského studia. Výše příspěvků i dotací stanovuje interní pravidlo Ministerstva školství. Ze svých zisků si vysoká škola utvoří jednotlivé fondy (například rezervní fond či fond odměn), které využívá na základě vlastních vnitřních předpisů.²⁸

Finanční spoluúčast studentů - Na veřejných vysokých školách je možné vybírat poplatky za přijímací řízení, poplatky za prodloužení standardní doby studia, poplatky za studium v cizím jazyce (jejichž výše není omezena žádným zákonem), poplatky za studium v tzv. „nultých ročnících“ vysokých škol a poplatky za studium v rámci kurzů celoživotního vzdělávání (tyto kurzy mohou a nemusí být zpoplatněny).²⁹ Poplatky za prodloužení studia mají motivační charakter a měly by přispět k tomu, aby studenti využívali standardní dobu studia.³⁰

Poplatky za přijímací řízení i za prodloužení doby studia se stanovují pomocí tzv. základu, kterým je 5% z průměrné částky, připadající na jednoho studenta ze

---

²⁷ Podrobný popis vzdělávacího systému ČR. *Eurydice* [online]. Brussels: Eurydice Unit, 2016 [cit. 2016-12-09]

²⁸ Podrobný popis vzdělávacího systému ČR. *Eurydice* [online]. Brussels: Eurydice Unit, 2016 [cit. 2016-12-09]

²⁹ Tamtéž

³⁰ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 167

státního rozpočtu v uplynulém kalendářním roce. Tento základ je pro rok 2016 stanoven ve výši 3 217 Kč.³¹

Za přijímací řízení mohou vysoké školy požadovat maximálně 20 % z tohoto základu. Za prodloužení doby studia mohou požadovat nejvýše jeden základ za každý další započatý rok studia. Konkrétní výši poplatků vždy určí vedení vysoké školy a tyto poplatky jsou poté (s výjimkou poplatku za studium v cizím jazyce) ukládány do stipendijního fondu.³²

Studenti vysokých škol mohou získat studijní podporu z rozpočtu Ministerstva školství a to formou přímých stipendií na ubytování a formou dotovaného stravování. Ubytovací stipendia obdrží škola a následně je rozdělí studentům, kteří pro jejich získání splňují určité podmínky. Dále mohou studenti získat stipendium za výborné studijní výsledky, za výborné výsledky ve výzkumu a vývoji, na studium v zahraničí, v případě sociálního znevýhodnění a další. Formou podpory je i možnost snížení, odložení či prominutí studijních poplatků rektorem školy.³³ Veřejné vysoké školy mají možnost požádat o příspěvek na financování studia pro seniory a studenty se specifickými potřebami, který jim je přidělen na základě počtu těchto studentů a náročnosti poskytovaných studijních oborů pro tyto skupiny osob.³⁴

Způsob financování soukromých vysokých škol

Soukromé vysoké školy jsou financovány z prostředků, které škola jakožto právnická osoba sama zajišťuje. Těmito prostředky mohou být dotace na poskytování akreditovaných studijních programů od Ministerstva školství, na které však soukromá vysoká škola nemá právní nárok, či poplatky, které na vysoké škole platí studenti.³⁵

Ministerstvo školství může soukromé vysoké škole poskytnout dotaci pouze, pokud je tato škola neziskovou organizací, což se v současné době stává pouze zřídka. Soukromé vysoké školy také samy nemohou požádat o příspěvek na výzkumnou činnost a částka, kterou prozatím obdržely na tuto činnost, je ve srovnání s celkovým objemem

---

³¹ Poplatky za studium. In: *Studentské finance* [online]. Praha: Studentskefinance.cz, 2016 [cit. 2016-12-09]

³² Podrobný popis vzdělávacího systému ČR. *Eurydice* [online]. Brussels: Eurydice Unit, 2016 [cit. 2016-12-09]

³³ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 169

³⁴ Podrobný popis vzdělávacího systému ČR. *Eurydice* [online]. Brussels: Eurydice Unit, 2016 [cit. 2016-12-09]

³⁵ Podrobný popis vzdělávacího systému ČR. *Eurydice* [online]. Brussels: Eurydice Unit, 2016 [cit. 2016-12-09]

peněz, vydaným na výzkumnou činnost terciárního vzdělávání velmi malá. Je to proto, že jejich výzkumná činnost se obvykle nestřetává s národními požadavky. Činnost školy je tedy financována především školným, které na soukromých vysokých školách platí studenti. Toto školné není omezeno žádnou regulací a v roce 2004 se pohybovalo od 30 000 do 150 000 Kč za rok.³⁶

Soukromé vysoké školy získávají, stejně jako veřejné školy, dotace na výplatu sociálních a ubytovacích stipendií.³⁷

Způsob financování státních vysokých škol

Státní vysoké školy jsou financovány ze státního rozpočtu – Univerzita obrany z rozpočtu Ministerstva obrany a Policejní akademie ČR je financována z rozpočtu Ministerstva vnitra. Tato ministerstva také určují výši poplatků, které studenti na těchto školách platí. Na státních vysokých školách se neplatí žádné školné.³⁸

1.4 Vyšší odborné školy

Vyšší odborné školy jsou zřizovány kraji, soukromými osobami, církvemi a ministerstvy. V současné době působí v České republice 180 vyšších odborných škol, z nichž 112 je krajských, 49 soukromých, 12 církevních a zbývajících 7 státních.³⁹ Vyšší odborné školy velmi často působí při středních odborných školách. Samostatně působí jen asi čtvrtina z nich. Vyšší odborné vzdělání je chápáno jako vzdělání profesní, které klade větší důraz na aplikační stránku studia, na rozdíl od vysokoškolského, které je chápáno jako akademické.⁴⁰

Vyšší odborné školy poskytují vyšší odborné vzdělávání. Tento typ vzdělávání mohou také poskytovat vyšší ročníky konzervatoří. Vyšší odborné školy začaly v ČR vznikat až v roce 1991 a v roce 1996 byly zlegalizovány.

---

³⁶ ŠEBKOVÁ, Helena (ed.). *Tertiary education in the Czech Republic: country background report for OECD thematic review of tertiary education*, str. 68

³⁷ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 181

³⁸ Tamtéž, str. 58

³⁹ Obecná informace o vyšším odborném vzdělávání. In: *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2016-12-09]

⁴⁰ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 163

Definice VOŠ dle zákona č. 258/96 Sb., §27 a.: *Vyšší odborná škola připravuje pro výkon náročných odborných činností nebo prohlubuje již dosažené vzdělání pro výkon těchto činností*⁴¹

Vyšší odborné školy začaly vznikat poté, co bylo v roce 1995 zrušeno státem financované pomaturitní studium. Vznikaly po vzoru německých a rakouských Fachhochschulen. Studium na vyšší odborné škole trvá zpravidla tři roky, u zdravotnických oborů může trvat až tři a půl roku. Řada vyšších odborných škol byla postupem času transformována na soukromé vysoké školy. Vyšší odbornou školu studovalo v roce 2006 cca 11% všech studentů, účastnících se terciárního vzdělávání.⁴²

Postavení vyšších odborných škol upravuje nový školský zákon č. 561/2004 Sb., podle kterého vyšší odborné školy nemají postavení vysokých škol, ale mají s nimi mnoho společných rysů. Vyšší odborné školy nemají na rozdíl od vysokých škol žádné samosprávné orgány a platí pro ně přísnější pravidla hospodaření. Stejně jako na vysokých školách musí být i na vyšších odborných školách poskytované obory schváleny akreditační komisí.⁴³

Absolventi vyšších odborných škol získají diplom a doklad o absolutoriu a je jim dovoleno užívat titul „diplomovaný specialista“.⁴⁴

1.4.1 Způsob financování vyšších odborných škol

Finanční spoluúčast studentů - Na vyšších odborných školách se, na rozdíl od veřejných vysokých škol, platí školné. Toto školné je příjmem právnické osoby, vykonávající činnost školy. Výše školného na veřejných vyšších odborných školách je stanovena vyhláškou č. 10/2005 Sb. na 2,5 až 5 tisíc ročně a jeho konkrétní výši stanovuje ředitel školy. V určitých případech může ředitel školy studentovi snížit školné až o 50 % a to na základě vyhlášky. Na soukromých vyšších odborných školách se

---

⁴¹ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*, str. 145-146

⁴² BASL, Josef, MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ (eds.). *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*, str. 111-112

⁴³ *Studie o terciárním vzdělávání pro projekt NCP-EQF A4* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 14

⁴⁴ Obecná informace o vyšším odborném vzdělávání. In: *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2016-12-09]

školné obvykle pohybuje mezi 15 a 17 tisíci korun za rok. U církevních vyšších odborných škol je školné přibližně stejně vysoké, jako u škol veřejných.⁴⁵

Vyšší odborná škola může studentům zajišťovat dotované stravování a ubytování a také jim zpravidla poskytuje bezplatné pedagogicko-psychologické poradenství. Je také možné poskytovat žákům prospěchová stipendia na základě souhlasu zřizovatele školy.⁴⁶

1.5. Systém terciárního vzdělávání ve Velké Británii

Ve Velké Británii se terciární vzdělávání dělí stejně jako v České republice na bakalářský, magisterský a doktorandský stupeň. Bakalářský stupeň trvá tři nebo čtyři roky (ve Skotsku vždy čtyři roky), magisterský zpravidla dvanáct měsíců a doktorandský minimálně tři roky. Ve Velké Británii také existují vysoké školy a vyšší odborné školy. Studenti často bakalářské studium na jeden rok přerušují za účelem studia či práce v zahraničí.⁴⁷

Britský systém terciárního vzdělávání prošel v posledních letech mnoha změnami. Jednou ze změn bylo zavedení nového systému přijímacího řízení, nazývaného UCAS (Universities and Colleges Admission System). Tento systém shromažďuje data uchazečů a jejich přihlášky, které obsahují i informace o zájmech a vlastnostech studentů. Jelikož počet míst na vysokých školách je ve Velké Británii (stejně jako například v České republice) z finančních důvodů omezen tzv. systémem numerus clausus (vlády, ministerstva, či sdružení univerzit stanovují kvóty pro počet studentů), je tento systém jakýmsi prvním krokem výběrového řízení ke studiu na vysokých školách.⁴⁸

1.5.1 Financování terciárního vzdělávání ve Velké Británii

Ve Velké Británii je uplatňován anglosaský model financování vysokého školství - za studium na vysokoškolských institucích se zde platí vysoké školné. Studenti mají ale zároveň poměrně velkou šanci získat některé ze stipendií, či si mohou

---

⁴⁵ *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09], str. 167

⁴⁶ Tamtéž, str. 168

⁴⁷ Britský vzdělávací systém. In: *Národní informační centrum pro mládež* [online]. Praha: NICM, 2014 [cit. 2016-12-09]

⁴⁸ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*, str. 159-160

vzít na studium půjčku, jejíž splácení bývá vázáno na dosažení určité výše platu. Pokud této výše nedosáhnou, odpadá pro ně povinnost půjčku splatit.⁴⁹

Od roku 1998 je povinnost platit školné pro všechny studenty, kromě studentů z nízkopříjmových rodin. Na financování terciárního vzdělávání se však částečně podílí i veřejný sektor. Vysokoškolské instituce ve Velké Británii mají poměrně velkou úroveň autonomie v oblasti financování vzdělávání. Na úrovni vlády jsou stanoveny pouze obecné předpisy, hlavní řídicí funkci v oblasti financování má pak na starosti zejména Rada pro financování vysokého školství v Anglii (rovněž ve Skotsku, Walesu a Anglii fungují příslušné rady).⁵⁰

Částky, které veřejný sektor přiděluje na terciární vzdělávání, závisí na počtu studentů v řádném prezenčním studiu, na typu oborů, které univerzita poskytuje, místě, kde se nachází a v neposlední řadě na částce, kterou konkrétní škola získá od studentů výběrem školného.⁵¹ V Anglii došlo v roce 2012 ke snížení veřejných výdajů na terciární vzdělávání a zároveň k navýšení stropní částky školného na vysokých školách. Na některých školách se následně školné zvýšilo až třikrát a v důsledku toho poklesl počet nových studentů vysokých škol (viz obrázek č. 2).⁵²

---

⁴⁹ *Financování vysokého školství ve světě: mezinárodní zkušenosti, inspirace a trendy* [online]. MŠMT, 2015 [cit. 2016-12-09], str. 14-15

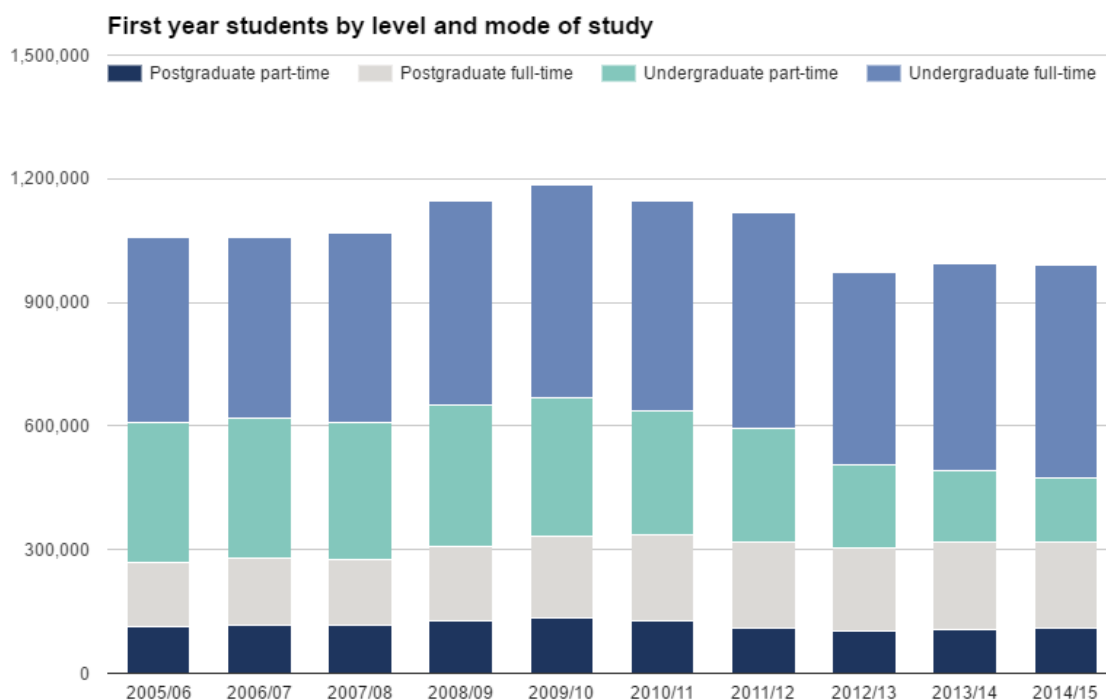
⁵⁰ *Srovnávací studie legislativní úpravy systému terciárního vzdělávání* [online]. Centrum pro studium vysokého školství, 2009 [cit. 2016-12-09], str. 174-178

⁵¹ *Financování vysokého školství ve světě: mezinárodní zkušenosti, inspirace a trendy* [online]. MŠMT, 2015 [cit. 2016-12-09], str. 7

⁵² *Financování vysokého školství ve světě: mezinárodní zkušenosti, inspirace a trendy* [online]. MŠMT, 2015 [cit. 2016-12-09], str. 16

Obrázek č. 2 – Vývoj počtu studentů prvních ročníků terciárního vzdělávání

Zdroj: HESA. <https://www.hesa.ac.uk/data-and-analysis/students>

Stropní částka školného je nyní 9000 liber, místo původních 3000 liber. V reakci na zvýšení školného na vysokých školách vydala Komise pro vysoké školství (Higher Education Commission), složená z odborníků z oblasti vzdělávání, podnikání a politiky, zprávu, ve které tento krok převážně kritizuje. Dle ní totiž stát přispívá na školství nepřímo, pomocí hrazení nesplacených studentských půjček. Veřejnost má tak nyní pocit, že stát vlastně do školství neinvestuje a že se vysoké školy „topí v penězích“, získaných výběrem školného, což vzhledem k tomu, že se snížily finanční příspěvky, které školy dostávají od státu, není pravda. Tento systém financování vysokého školství je tedy dle Komise pro vysoké školství dlouhodobě neudržitelný, protože všichni jeho aktéři mají pocit, že funguje na jejich úkor. Komise dále upozornila, že při této výši školného nebude 73 % absolventů schopných půjčku splatit (při stropní částce školného 3000 liber to bylo jen 25 %). Jak velký objem studentských půjček bude muset stát uhradit, není možné odhadnout, a přesná výše bude známa až za 30 let, ale je určité nutné zvýšit účinnost splácení dluhu, případně snížit stropní částku školného, aby odpisy z nesplacených půjček nebyly za 30 let tak vysoké. Komise uvedla ještě několik

doporučení, avšak upozornila, že jakýkoliv model financování vysokých škol bude vždy nevýhodný minimálně pro jednu stranu (studenty, stát, či vysokou školu).⁵³

1.6 Reforma terciárního vzdělávání v České republice

1.6.1 Historie reformy terciárního vzdělávání

V České republice probíhala od roku 2006 snaha reformovat vysokoškolský systém. Tato snaha začala probíhat jako reakce na zprávu OECD Country Note – Thematic Review of Tertiary Education. Byla započata práce na Bílé knize terciárního vzdělávání. Reforma terciárního vzdělávání byla vedena Petrem Matějů jako jeden z projektů programu Vzdělání pro konkurenceschopnost. Ke konci roku 2011 měl Petr Matějů odevzdat vládě věcný záměr zákona o terciárním vzdělávání. Cílem reformy byla diverzifikace vzdělávacího systému a větší autonomie škol, zejména v oblasti financování. Vláda vzala v roce 2009 Bílou knihu pouze na vědomí, ale neschválila ji, neboť neměla jednotný postoj k zavedení školného, které bylo jedním z hlavních cílů reformy a také proto, že akademická obce se k reformě stavěla odmítavě. Tehdejší ministr školství Ondřej Liška začal přesto na základě Bílé knihy terciárního vzdělávání pracovat na návrhu zákona, práci mu však stále komplikovaly neshody v koalici kvůli placení školného a příprava návrhu zákona byla nakonec zastavena. Po pádu vlády Mirka Topolánka ale byly veškeré práce obnoveny. Na ministerstvo školství nastoupila ministryně Miroslava Kopicová a vytvořila „Radu pro reformu terciárního vzdělávání“, sdružující zástupce vysokých škol, státu a průmyslu, která připravila vizi přeměny vysokoškolského systému. V roce 2010 se stal ministrem školství Josef Dobeš, který rozdělil připravovaný zákon o terciárním vzdělávání na dvě části - na zákon o vysokých školách a zákon o finanční pomoci studentům a ustanovil pracovní skupinu, kterou tvořili lidé z ministerstva školství a také zástupci České konference rektorů a Rady vysokých škol, která návrh zákona opakovaně projednávala, avšak nikdy nedošla ke shodě názorů.⁵⁴

Česká konference rektorů upozorňovala na mnoho problémů, spojených se zavedením odloženého školného – například podle ní vláda nepočítala se změnami v systému financování vysokých škol při sestavování rozpočtu na následující období, přestože již se samotnou reformou počítala v programovém prohlášení. Dále by podle

---

⁵³ *Financování vysokého školství ve světě: mezinárodní zkušenosti, inspirace a trendy* [online]. MŠMT, 2015 [cit. 2016-12-09], str. 43-47

⁵⁴ *Kritický průvodce reformou vysokých škol* [online]. Brno, 2012 [cit. 2016-12-09], str. 3-6

České konference rektorů nemělo zavedení školného omezovat ve studiu chudší obyvatele a neměly by být sníženy veřejné výdaje na vysoké školství. Také by dle konference mohly vznikat problémy s vymáháním dlužného školného. Veřejné vysoké školy zavedení školného také kritizovaly, neboť dle nich školné nepřispěje k vyrovnání pozice soukromých a veřejných vysokých škol, jak bylo původním cílem, ale dojde k diskriminaci veřejných vysokých škol vůči soukromým vysokým školám. Studenti měli na reformu jak pozitivní, tak negativní názory, ovšem převládaly spíše negativní a proti zavedení školného proběhlo dokonce i několik protestních akcí.⁵⁵ Z těchto důvodů ministr školství Josef Dobeš nakonec od svého plánu zavést školné couvl a rozhodl se jen pro poplatky za překročení standardní délky studia a zpřísnění podmínek pro studium více škol současně.⁵⁶

1.6.2 Hlavní body reformy

Dle Programového prohlášení Vlády České republiky, vydaného 4. srpna 2010, měla reforma terciárního vzdělávání obsahovat zejména následující:

- Diverzifikace systému tak, aby profily absolventů lépe odpovídaly požadavkům trhu práce
- Opatření vedoucí ke zvýšení prestiže a uplatnitelnosti bakalářských oborů
- Podpora vysokých škol ve zvýšení odpovědnosti za výzkum, vývoj, hospodaření, kvalitu poskytovaného vzdělávání a uplatnění absolventů pomocí změny systému financování
- Zavedení tzv. odloženého školného v maximální výši 10 000 Kč za semestr a současné zavedení studentských půjček na školné, které bude absolvent hradit po dosažení průměrné mzdy
- Zavedení dodatečných sociálních stipendií pro handicapované studenty a studenty z nízkopříjmových rodin, studijních grantů a dalších mechanismů finanční pomoci⁵⁷

---

⁵⁵ *Současný systém terciárního vzdělávání v ČR: Čas na změnu* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-12-28], str. 80-82

⁵⁶ Dobeš ustupuje od školného. Platit mají věční studenti. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2012 [cit. 2016-12-09]

⁵⁷ *Programové prohlášení Vlády České republiky*. In: Praha: www.vlada.cz, 2010, ročník 2010, číslo 1, str. 26-27

1.6.3 Bílá kniha terciárního vzdělávání

Bílá kniha terciárního vzdělávání je dokument, který je určen aktérům terciárního vzdělávání, ale i široké veřejnosti a popisuje základní mechanismy a cíle reformy v následujících deseti až dvaceti letech. Rozebírá současný i cílový stav terciárního vzdělávání v ČR – zejména stav výzkumu a vývoje, mechanismy řízení a financování vysokoškolských institucí.⁵⁸

„Hlavním cílem projektu Bílé knihy je na základě doporučení OECD, vlastních analýz a výsledků odborné a veřejné diskuse navrhnout vnitřně konzistentní reformu českého vysokého školství včetně rozpracování vazeb na vyšší odborné školství, střední školství, veřejný a soukromý sektor atd.“⁵⁹

---

⁵⁸ MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*, str. 9-10

⁵⁹ *Školská politika České republiky a aplikace vybraných konceptů analýzy policy* [online]. Masarykova univerzita, 2008 [cit. 2016-12-09], str. 5

2. Praktická část – dotazníkové šetření

Praktická část této práce zkoumá možnost realizace a efektivnost hlavního bodu reformy terciárního vzdělávání – zavedení školného na veřejných vysokých školách. Tato část práce vychází z výsledků vlastního dotazníkového šetření, kterého se účastnilo celkem 100 studentů vysokých škol a 156 studentů středních škol, kteří mají v plánu studovat vysokou školu. Dotazníky byly vytvořeny s pomocí knihy „Jak se vyrábí sociologická znalost“ od Miroslava Dismana⁶⁰ a Bílé knihy terciárního vzdělávání⁶¹, ve které je podrobně popsán systém zavedení školného na vysokých školách, systém finanční podpory studentů pomocí grantů a půjček, dále principy tzv. odloženého školného a mechanismy splácení studentských půjček.

Dotazník byl tvořen celkem 27 otázkami, z nichž některé zjišťovaly obecné údaje o respondentech a jejich socioekonomický profil. Dále dotazník obsahoval otázky, zjišťující povědomí studentů o připravované reformě. Většina otázek se týkala přímo zjišťování ochoty respondentů platit školné a do jaké výše a zjišťování, z jakých zdrojů by studenti školné platili, dále dotazník obsahoval otázky, zkoumající osobní postoje respondentů k zavedení školného na vysokých školách a k jeho jednotlivým doplňkovým opatřením a také zjišťoval, zda má placení školného na vysokých školách určitou motivační funkci a to jak pro studenty, tak i pro samotné vysoké školy.

V úvodu dotazníku bylo respondentům krátce popsáno, v jak vysoké mělo být školné dle připravované reformy a jak měl fungovat systém půjček na studium a jejich následné splácení. Většina otázek v dotazníku následně vycházela z těchto informací.

Hlavním cílem dotazníku bylo ověření hypotézy „Zavedení školného na veřejných vysokých školách výrazně sníží počet studentů vysokých škol.“ Za výrazné snížení počtu studentů je v tomto výzkumu považováno snížení o 20 %.

Dotazník byl v tištěné podobě rozšířen mezi studenty třetích a čtvrtých ročníků středních škol v Kladně, Prostějově a Plzni a dále zveřejněn v elektronické podobě na internetové stránce Survio.cz⁶², kde jej zodpověděli studenti vysokých škol z různých oblastí České republiky.

---

⁶⁰ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd.

⁶¹ MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*

⁶² Survio [online]. Brno, 2012 [cit. 2016-12-10]

2.1 Vyhodnocení dotazníků

Dotazník obsahoval převážně uzavřené otázky, jejichž odpovědi jsou znázorněny na sloupcových či koláčových grafech, ale také několik otevřených otázek/podotázek, na které respondenti odpovídali velice různě či rozsáhle. Z toho důvodu byly tyto otázky vyhodnoceny pouze slovně, bez použití grafů.

Dotazníky byly vyhodnoceny tak, aby mohla být provedena komparace některých výsledků mezi studenty středních škol a vysokých škol a také mezi studenty z různých oblastí České republiky. Toto rozdělení na jednotlivé skupiny respondentů bylo provedeno například z toho důvodu, že je pravděpodobné, že studenti středních škol ještě nemají, na rozdíl od vysokoškolských studentů, přesnou představu o tom, jaké budou jejich celkové výdaje, spojené se studiem vysoké školy, kolik času budou moci věnovat brigádám, ze kterých by mohli hradit školné atd. Dále byly předpokládány například určité nerovnosti v příjmech studentů (a jejich rodin), žijících v Praze a studentů, žijících v jiných krajích České republiky.

Dále byla provedena komparace odpovědí respondentů dle typu oboru, který studují/chtějí studovat, na jejímž základě je možné posoudit, zda by bylo možné a efektivní zavést za studium některých oborů placení vyššího školného, než za studium jiných.

Odpovědi na některé otázky byly porovnány také dle stupně vzdělání rodičů respondentů, přičemž se předpokládalo, že studenti, jejichž rodiče mají vyšší stupeň vzdělání, budou ochotni platit za vysokoškolské studium více, a to jednak z důvodu, že v takových rodinách je vzdělávání přikládána větší váha, ale také proto, že rodiče respondenta, kteří mají vyšší vzdělání, mají pravděpodobně i vyšší příjem a budou tedy moci respondenta finančně více podporovat.

2.1.1 Informace o respondentech

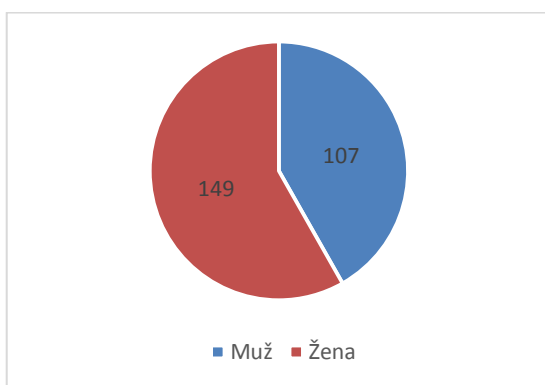
Dotazník byl zodpovězen celkem 256 respondenty, z toho bylo 156 studentů třetích a čtvrtých ročníků středních škol a 100 studentů z různých ročníků vysokých škol. Z těchto respondentů bylo celkem 149 žen a 107 mužů, jak ukazuje graf č. 1.

Jak můžeme vidět na grafu č. 2, věková struktura respondentů se pohybovala od 17 do 26 let, přičemž největší zastoupení zde bylo sedmnáctiletých a osmnáctiletých respondentů.

Graf č. 3 znázorňuje podíly jednotlivých krajů, ve kterých mají respondenti trvalé bydliště, přičemž ve výzkumu jsou zastoupeni respondenti ze všech krajů. Největší počet dotazovaných měl trvalé bydliště ve Středočeském kraji, dále potom v krajích Olomouckém, Karlovarském, Plzeňském a v Praze.

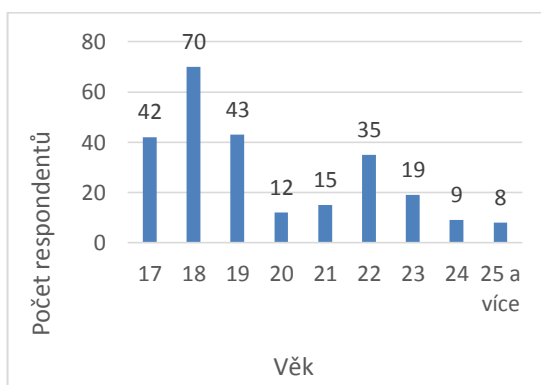
Na dotazník odpovídali nejvíce studenti třetích a čtvrtých ročníků Gymnázia Kladno – celkem 112 respondentů (z toho 54 studentů čtyřletého studia a 58 studentů osmiletého studia), Gymnázia Jiřího Wolкера v Prostějově – 25 respondentů a Střední průmyslové školy stavební v Plzni – 19 respondentů. Ze studentů vysokých škol potom nejvíce odpovídali studenti Vysoké školy ekonomické – celkem 27 dotazovaných.

Graf 1 Pohlaví respondentů

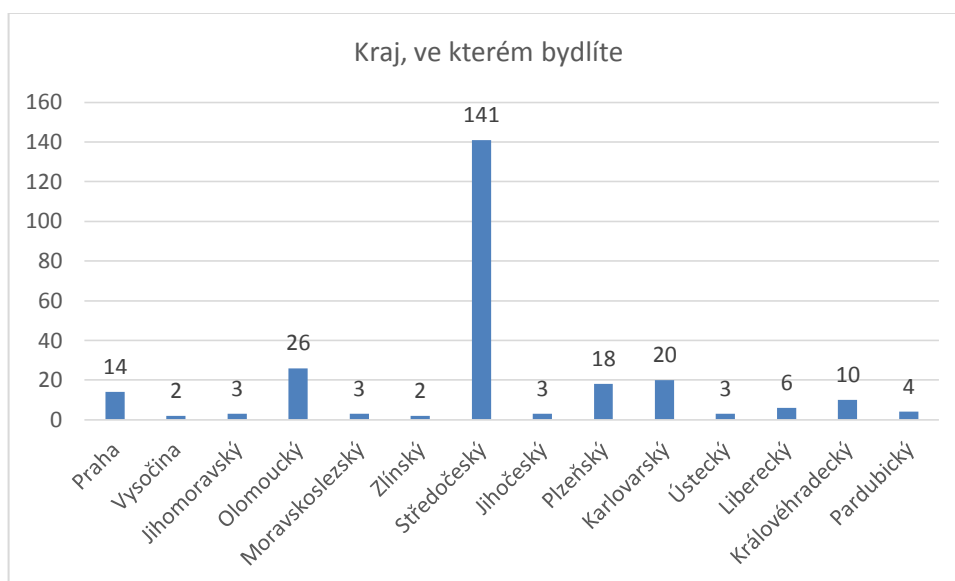
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 2 Věk respondentů

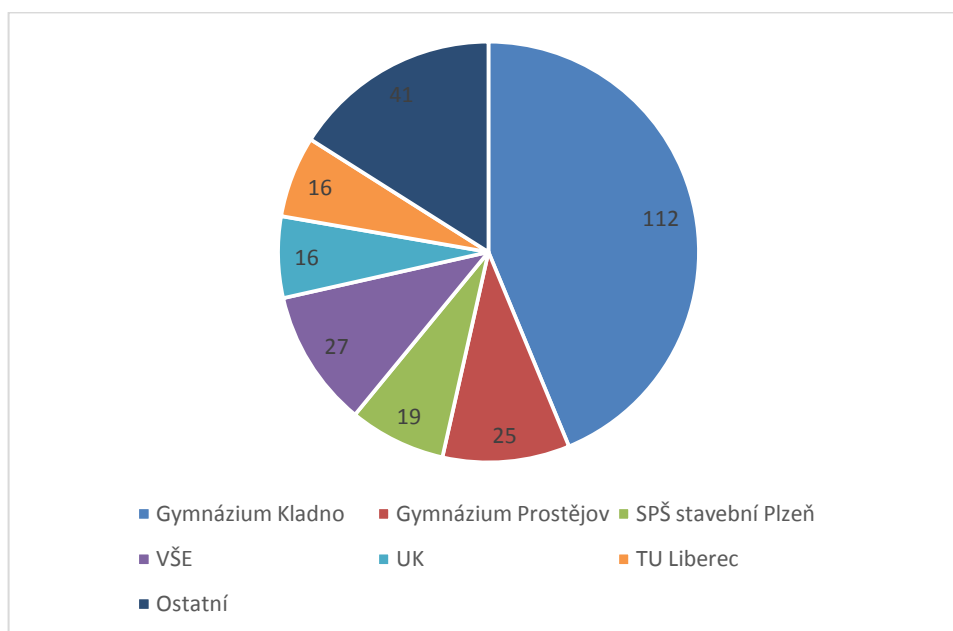
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 3 Trvalé bydliště respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4 Podíly škol, které respondenti studují

Zdroj: Vlastní zpracování

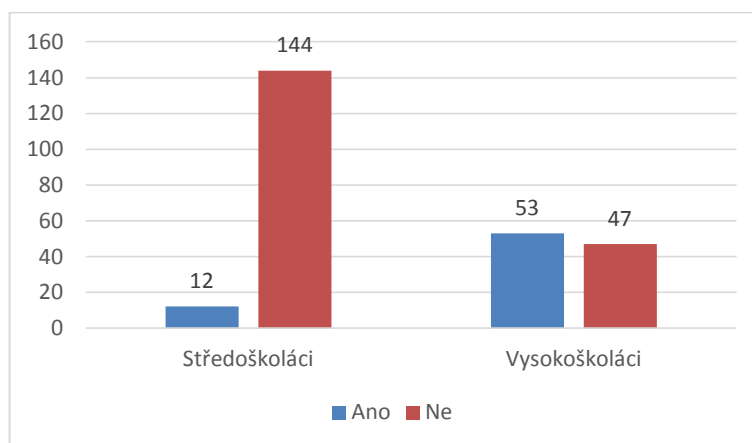
2.1.2 Informovanost o reformě vysokých škol

První oblastí, kterou dotazník zkoumal, byla obecná informovanost studentů o připravované reformě terciárního vzdělávání a Bílé knize terciárního vzdělávání, která s reformou seznamuje veřejnost.

Výsledky dotazníku ukázaly, že celkem 25 % studentů o této reformě někdy slyšelo, což vzhledem k tomu, že se jich tato reforma přímo týká, není mnoho. Výsledky výzkumu dopadly mnohem hůře u středoškoláků, kdy z celkového počtu 156 jich o reformě slyšelo pouze 12, tedy necelých 8 %, což je pravděpodobně i z toho důvodu, že v době, kdy se o reformě nejvíce uvažovalo, nebyla tato reforma pro dnešní studenty třetích a čtvrtých ročníků středních škol aktuálním tématem. U studentů vysokých škol byla informovanost o mnoho vyšší, celkem 53 % z nich uvedlo, že o reformě již někdy slyšelo.

Graf 5 Informovanost o reformě

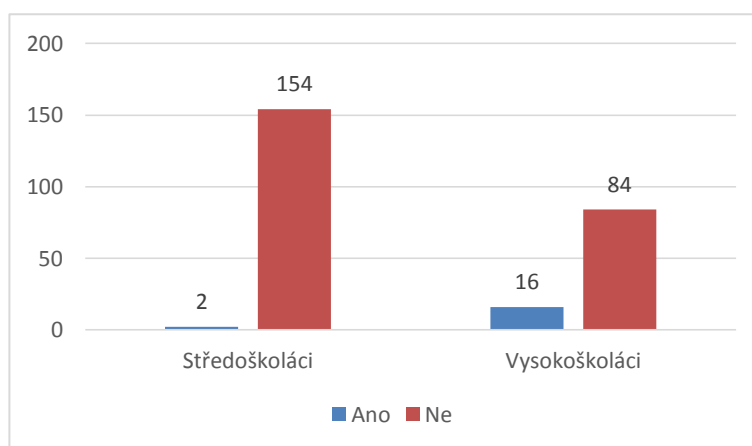

Zdroj: Vlastní zpracování

Bylo by tedy jistě vhodné nějakým způsobem zvýšit informovanost veřejnosti, pokud by k této reformě mělo někdy v budoucnu skutečně dojít.

Dále dotazník zjišťoval, jak velké procento studentů někdy slyšelo o Bílé knize terciárního vzdělávání. Zde byla informovanost opravdu malá, zvláště u studentů středních škol. Pouhých 1,3 % středoškoláků a 16 % vysokoškoláků uvedlo, že o této publikaci již někdy slyšelo, celkem tedy 7 % všech dotazovaných, přestože tato publikace má sloužit mimo jiné k informování veřejnosti o zavedení školního a systému studentských půjček.

Graf 6 Informovanost o Bílé knize

Zdroj: Vlastní zpracování

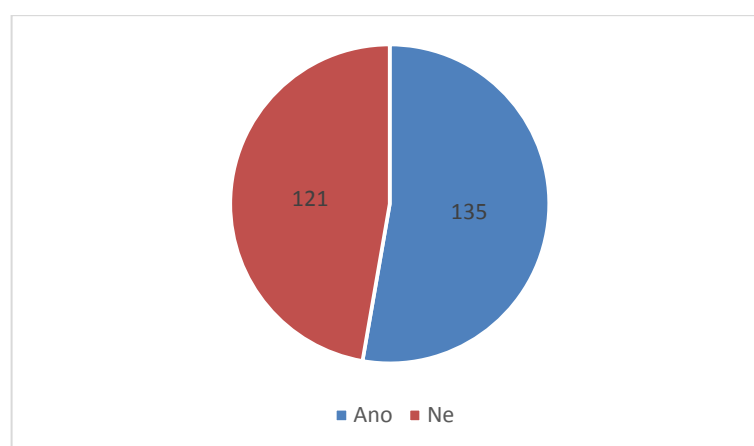
2.1.3 Celková ochota všech respondentů platit školné na vysoké škole

Nejvýznamnější částí výzkumu bylo zjišťování, zda a jak vysoké školné by studenti byli ochotni platit, a to jednak za předpokladu, že by si na toto školné mohli vzít půjčku s nízkým úrokem, splatnou po dostudování a dosažení průměrné mzdy a jednak za předpokladu, že žádné takové půjčky poskytovány nejsou.

Dotazník zkoumal, zda by respondenti za těchto dvou předpokladů platili školné do 10 000 korun za semestr (maximální výše školného dle plánované reformy), ale také zda by byli ochotni platit i více než 10 000 korun za semestr, případně kolik.

V případě možnosti vzít si půjčku by bylo 52,7 % všech studentů ochotných platit školné do 10 000 korun za semestr. Zbývající počet studentů vysokých škol, kteří odpověděli negativně, by tedy za těchto podmínek pravděpodobně vysokou školu studovat nešel a počet vysokoškoláků by se tak snížil o 47,3 %.

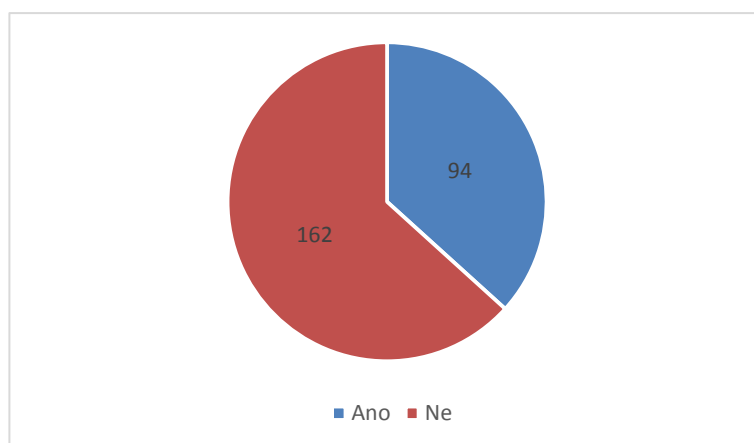
Graf 7 Ochota platit školné do 10 000 (v případě půjčky)

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě, že by nebylo možné vzít si na studium půjčku, by školné do 10 000 platilo na vysoké škole pouze 36,7 % všech studentů a počet vysokoškoláků by se tak snížil o 63,3 %.

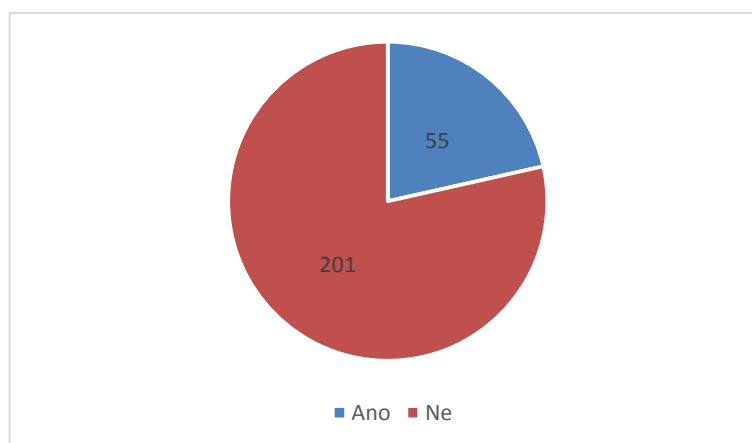
Graf č 8 Ochota platit školné do 10 000 (bez půjčky)

Zdroj: Vlastní zpracování

Více než 10 000 korun za semestr by při možnosti půjček platilo za studium na vysokých školách pouze 21,5 % studentů a počet vysokoškoláků by se tím snížil o 78,5 %.

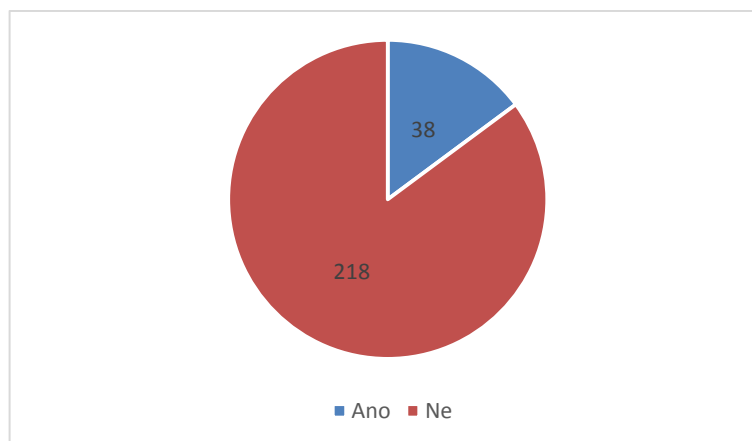
Graf 9 Ochota platit školné nad 10 000 (v případě půjčky)

Zdroj: Vlastní zpracování

A bez možnosti vzít si půjčku by školné ve výši nad 10 000 korun za semestr bylo ochotných platit dokonce jen 14,8 % všech studentů, čímž by počet vysokoškoláků poklesl o 85,2 %.

Graf 10 Ochota platit školné nad 10 000 (bez půjčky)

Zdroj: Vlastní zpracování

Z těchto výsledků je patrné, že půjčky na studium mají poměrně velký význam, zejména pokud je školné nastavené ve výši do 10 000 korun za semestr, neboť při jejich absenci by vysokou školu šlo studovat přibližně o 16 % méně studentů. V případě školného nad 10 000 korun by to bylo jen o 6,7 % méně studentů, což je ale spíše tím, že při takto vysokém školném by mnoho lidí nešlo studovat, ani pokud by si mohlo vzít půjčku.

2.1.4 Ochota platit školné u různých typů oborů

Dotazník dále zjišťoval, jaký obor vysoké školy respondent studuje. Možnosti byly následující: technický, přírodovědný, humanitní, ekonomický, umělecký či jiný. Na základě této informace bylo možné zjistit a porovnat, jak vysoké školné by v průměru byli ochotni platit studenti každého z těchto oborů. Díky této komparaci je možné zhodnotit, jak vysoké školné by přibližně mohlo být požadováno při studiu konkrétního oboru. Je však pravděpodobné, že vzhledem k menšímu počtu dotazovaných u některých oborů nemusí být tento výsledek zcela spolehlivý.

Stejně jako u předchozího okruhu otázek, i zde bylo zjišťováno, jaké školné by studenti byli ochotni platit za existence či neexistence studentských půjček.

Nejprve byla zjišťována situace, kdy by studenti měli možnost vzít si studentskou půjčku. Za těchto okolností by nejvyšší školné byli ochotni platit studenti ekonomických oborů – celkem v průměru 9 524 korun za semestr a dále studenti

přírodovědných oborů – v průměru 8 975 korun za semestr. Studenti uměleckých oborů by platili 5 625 korun za semestr, studenti humanitních oborů 4 189 korun za semestr a nejméně by za studium byli ochotni platit studenti technických oborů – celkem v průměru 3 750 korun za semestr.

Graf 11 Výše školného podle oboru VŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě, že by nebylo možné vzít si studentskou půjčku, by studenti všech oborů byli ochotni platit v průměru méně. I za těchto podmínek by nejvíce byli ochotni platit studenti ekonomických oborů – průměrně 6 429 za semestr, dále studenti přírodovědných oborů – 5 624 za semestr, studenti uměleckých oborů by platili 5 063 korun za semestr, u humanitních oborů byla průměrná ochota platit přibližně 3 505 korun za semestr a nejméně opět u technických oborů – 2 958 korun za semestr.

Graf 12 Výše školného podle oboru VŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

2.1.5 Ochota platit školné podle vzdělání rodičů

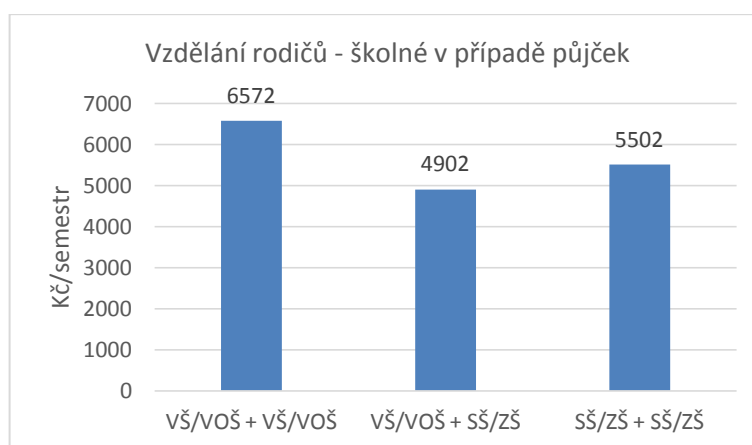
V následující části výzkumu byla porovnána ochota studentů platit školné na základě toho, jaké vzdělání mají jejich rodiče. Vycházelo se z hypotézy, že čím vyšší vzdělání mají rodiče, tím vyšší částku bude student ochoten za vysokoškolské vzdělání platit. Pro účely této komparace byli respondenti rozděleni do následujících tří skupin:

- 1) Oba rodiče mají vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání
- 2) Jeden z rodičů má vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání
- 3) Ani jeden z rodičů nemá vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání

Předpokládalo se tedy, že respondenti z první skupiny budou ochotni platit nejvíce a respondenti ze třetí skupiny nejméně.

Nejprve byly porovnány výsledky v případě, kdy bylo možné využít studentských půjček. V případě, kdy mají oba rodiče vysokoškolské, či vyšší odborné vzdělání, by studenti byli ochotni platit v průměru maximálně 6 572 korun za semestr. Ve druhém případě, tedy když jeden z rodičů má vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání, by studenti platili v průměru maximálně 4 902 korun za semestr. Ve třetím případě, kdy ani jeden z rodičů nemá vystudovanou vysokou nebo vyšší odbornou školu, by studenti byli ochotni platit maximálně 5 502 korun za semestr.

Graf 13 Výše školného podle vzdělání rodičů

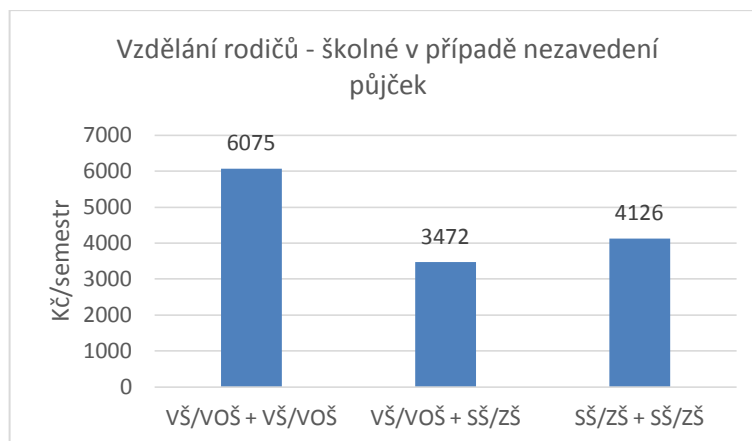

Zdroj: Vlastní zpracování

Za předpokladu, že by nebylo možné využívat studentských půjček, byly výsledky takovéto: první skupina dotazovaných by byla ochotna platit maximálně

6 075 korun za semestr, druhá skupina maximálně 3 472 korun za semestr a třetí skupina 4 126 korun za semestr.

Graf 14 Výše školného podle vzdělání rodičů

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce by tedy dle očekávání byli ochotni platit ti studenti, jejichž rodiče mají nejvyšší dosažené vzdělání, avšak druhé nejvyšší školné by platili studenti ze třetí skupiny dotazovaných, tedy z rodin, kde ani jeden z rodičů nemá vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání. Dle mého názoru je to z toho důvodu, že rodiče, kteří mají nižší vzdělání, se mohou naopak snažit alespoň o vyšší vzdělání svých dětí, a proto jim přispívají více na studium, či sami studenti, pokud vidí případnou horší životní situaci rodičů, jsou více motivováni studovat.

2.1.6 Ochota platit školné v různých oblastech České republiky

Pomocí dotazníku bylo zjištěno, v jakém kraji má respondent trvalé bydliště a na základě toho bylo možné spočítat, jak vysoké školné by byli v průměru ochotni platit studenti z každého kraje. Pro lepší orientaci v grafech byly však tyto údaje vypočteny pro územní celky NUTS 2, kterých je v ČR celkem osm:

NUTS 1 – Praha

NUTS 2 – Středočeský kraj

NUTS 3 – Jihočeský kraj, Plzeňský kraj

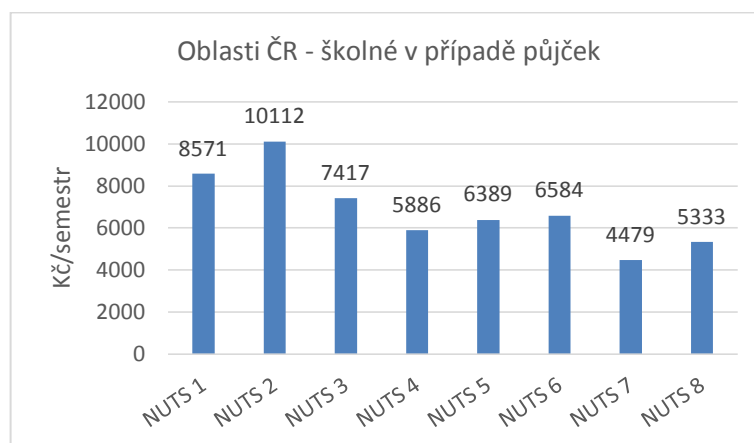
NUTS 4 – Karlovarský kraj, Ústecký kraj

NUTS 5 – Liberecký kraj, Královehradecký kraj, Pardubický kraj

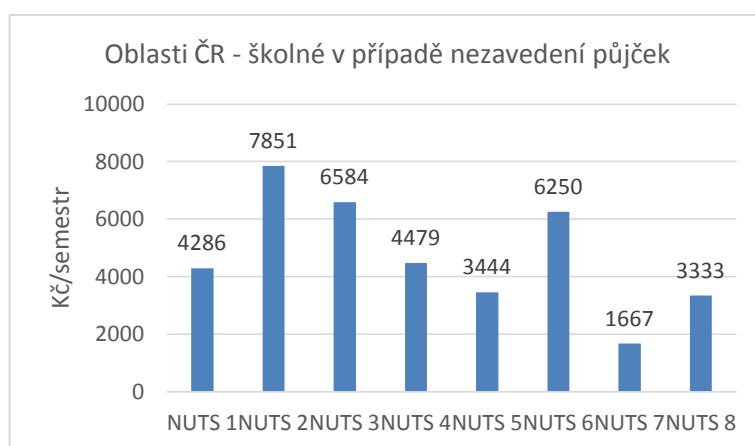
Graf 15 Výše školného podle trvalého bydliště

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě nedostupnosti studentských půjček vypadala situace takto – nejvíce byli za studium opět ochotni platit studenti ze Středočeského kraje – 7 851 za semestr a z jihozápadních Čech – 6 584 korun za semestr. Studenti s trvalým bydlištěm v Praze se se svojí ochotou platit umístili až na pátém místě a nejméně by opět za studium platili studenti ze Zlínského a Olomouckého kraje – průměrně 1 667 korun za semestr.

Graf 16 Výše školného podle trvalého bydliště

Zdroj: Vlastní zpracování

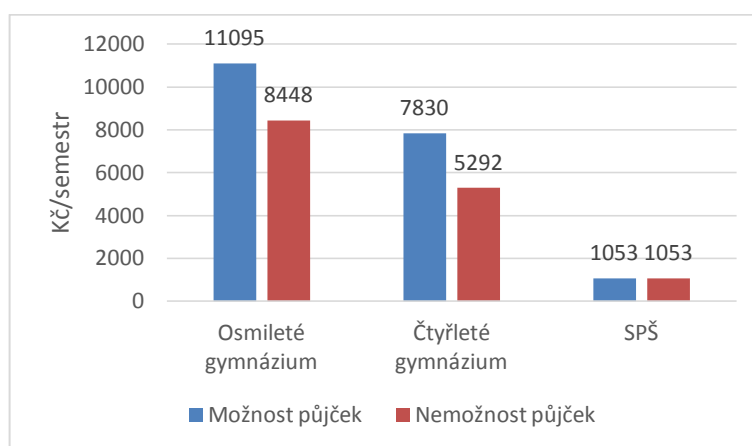
2.1.7 Ochota platit školné na vysoké škole u studentů čtyřletého gymnázia, osmiletého gymnázia a střední průmyslové školy stavební

V této části výzkumu se vycházelo z předpokladu, že studenti osmiletého gymnázia budou za studium na vysoké škole ochotni zaplatit nejvíce, protože vzhledem k tomu, že se již v dětství rozhodli pro náročnější studium, mají pravděpodobně větší

ambice (případně mají větší ambice jejich rodiče, kteří je na osmileté gymnázium přihlásili) a také mohou být během delší doby náročnějšího studia na gymnáziu více motivováni k dalšímu studiu a systematictěji na něj připravováni. Studenti čtyřletých gymnázií budou ochotni zaplatit o něco méně, ale rozdíl v ochotě platit mezi nimi a studenty osmiletých gymnázií nebude příliš velký, neboť studenti gymnázií obecně usilují o studium na vysoké škole. O mnoho méně budou pravděpodobně ochotni platit studenti střední průmyslové školy, kteří nejsou při studiu na tomto typu školu tolik motivováni a navíc, vzhledem k tomu, že je studium na této škole více praktické, vysokou školu nepotřebují mít vystudovanou, na rozdíl od studentů gymnázia, u kterých se následné studium na vysoké škole předpokládá.

V případě, kdy by bylo možné využít studentskou půjčku, budou studenti z osmiletých gymnázií ochotni zaplatit za studium na vysoké škole v průměru 11 095 korun za semestr, kdežto studenti ze čtyřletých gymnázií průměrně jen 7 830 korun za semestr. Studenti střední průmyslové školy dokonce jen 1 053 korun za semestr. Dotazník však zodpovědělo pouze 19 studentů střední průmyslové školy stavební, z nichž přibližně 90 % nebylo ochotno platit na vysoké škole žádné školné, proto je možné, že při dotazování vyššího počtu studentů středních průmyslových škol, by bylo průměrné školné, které by byli ochotni platit, o něco vyšší.

Graf 17 Výše školného podle vystudované střední školy respondenta

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě, kdy nejsou zavedeny studentské půjčky, budou studenti z osmiletých gymnázií ochotni platit na vysokých školách průměrně 8 448 korun za semestr, zatímco studenti ze čtyřletých gymnázií v průměru pouze 5 292 korun za semestr a studenti

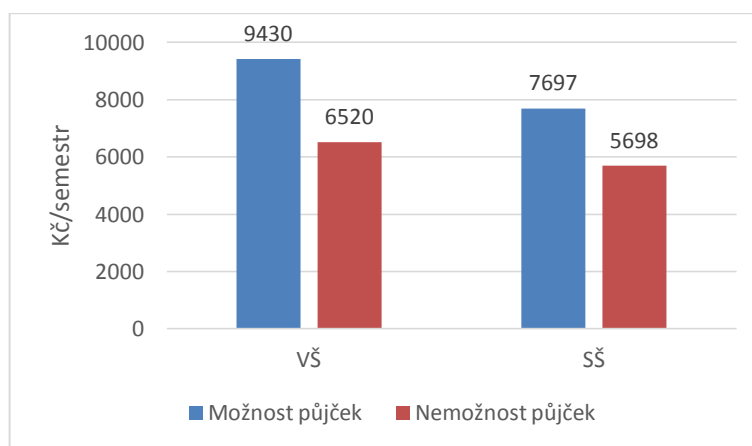
střední průmyslové školy v průměru jen 1053 korun za semestr, stejně jako v předchozím případě. Výše uvedené předpoklady se tedy potvrdily, ačkoliv nebyly předpokládány tak velké rozdíly v ochotě platit školné mezi jednotlivými skupinami respondentů, zejména pak mezi studenty z osmiletých gymnázií a ze čtyřletých gymnázií.

2.1.8 Rozdíl v ochotě platit školné u respondentů z vysokých škol a středních škol

U této komparace se vycházelo z předpokladu, že dotazovaní studenti z vysokých škol uvedou průměrně vyšší částku, kterou by byli ochotni za jeden semestr studia zaplatit. Studenti středních škol mají totiž před nástupem na vysokou školu pouze přibližnou představu o tom, jak velké budou jejich výdaje spojené se studiem, a proto tyto výdaje budou spíše nadhodnocovat, kdežto studenti vysokých škol to již ví přesně a mohou tedy s větší jistotou říci, kolik by kromě těchto výdajů mohli ještě vydat na případné školné. Respondenti z vysokých škol už také přesně vědí, kolik času mohou během studia strávit v práci, kde si na případné školné mohou vydělat.

Respondenti z vysokých škol v průměru uvedli, že by za jeden semestr studia byli ochotni zaplatit až 9 430 korun v případě, že by si mohli vzít na studium půjčku a až 6 520 korun za semestr v případě, že by si půjčku vzít nemohli.

Graf 18 Výše školného u respondentů z VŠ a SŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti ze středních škol uváděli v případě dostupnosti studentských půjček průměrně pouze částku 7 697 korun za jeden semestr a v případě, kdy půjčky dostupné nejsou, průměrně jen 5 698 korun za semestr.

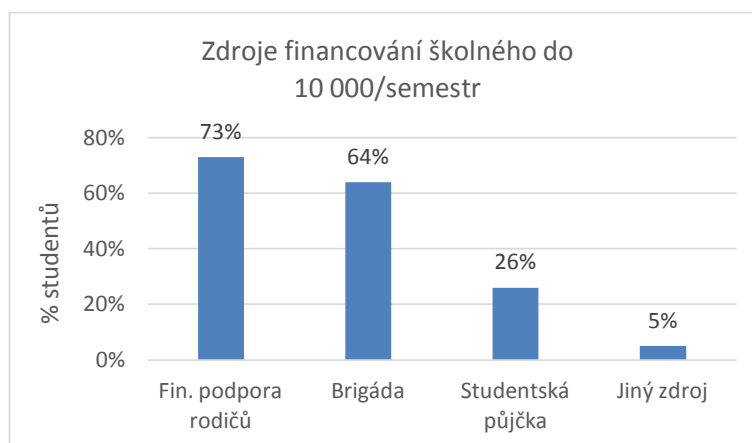
Jelikož se studenti rozhodují o studiu na vysoké škole v době, kdy ještě nemají přesné informace o veškerých svých výdajích, spojených se studiem, je pravděpodobné, že někteří z nich raději odhadují tyto výdaje jako vyšší, než jaké by byly ve skutečnosti a vysokou školu proto v případě zavedení školného studovat nepůjdou, přestože by jejich konečné výdaje nebyly až tak vysoké, jak předpokládají. To vyplývá i z těchto výsledků – respondenti z vysokých škol uváděli průměrně vyšší částky, které by byli ochotni platit za studium na vysokých školách, než respondenti ze středních škol – zde se tedy výše uvedené předpoklady také potvrdily.

2.1.9 Zdroje financování školného

Tato část dotazníku zkoumala, z jakých zdrojů by studenti případné školné hradili. Respondent měl možnost zvolit více různých odpovědí z následujících možností – finanční podpora rodičů či příbuzných/rodinné úspory, brigáda, využití studentské půjčky, případně jiný zdroj. Také mohl označit možnost, že by vysokou školu při takto vysokém školném studovat nešel. Zdroje financování školného byly zkoumány u výše školného do 10 000 korun za semestr a nad 10 000 korun za semestr.

Při výši školného do 10 000 korun za semestr by jej celkem 73 % studentů financovalo z finanční podpory od rodičů, 64 % studentů by ho financovalo z brigády, 26 % by zvolilo studentskou půjčku a 5 % by financovalo z jiných zdrojů.

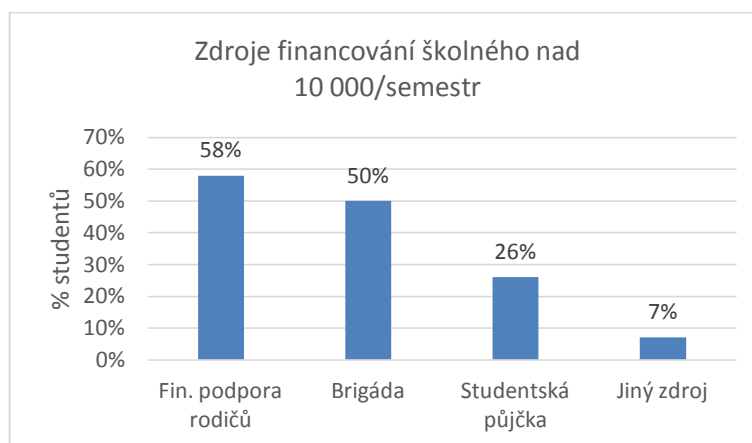
Graf 19 Zdroje financování školného

Zdroj: Vlastní zpracování

Při školném nad 10 000 za semestr by 58 % respondentů použilo finanční podporu rodičů, 50 % by školné hradilo z brigády, 26 % by si na splácení vzalo studentskou půjčku a 7 % by splácelo z jiných zdrojů.

Graf 20 Zdroje financování školného

Zdroj: Vlastní zpracování

Z vysokoškolských respondentů by se jich oproti středoškolským respondentům větší procento spoléhalo na příjem z brigády a naopak středoškoláci častěji než vysokoškoláci označovali možnost, že by školné hradili z finanční podpory rodičů. Vysokoškolští respondenti také mnohem častěji volili možnost, že by si vzali na studium půjčku – v případě školného do 10 000 korun za semestr tuto možnost zvolilo celkem 36 % vysokoškoláků, ale jen 19 % středoškoláků a v případě školného nad 10 000 za semestr celkem 29 % vysokoškoláků a jen 14 % středoškoláků.

Tyto výsledky mimo jiné ukazují, že na studentské půjčky by se příliš mnoho studentů nespolehalo – v případě školného do 10 000 i nad 10 000 by si půjčku na studium vzalo pouze 26 % všech studentů. Mnoho studentů by tedy i v případě zavedení studentských půjček školu, kde se platí školné, pravděpodobně studovat nešlo, pokud by neměli dostatečné osobní finanční prostředky.

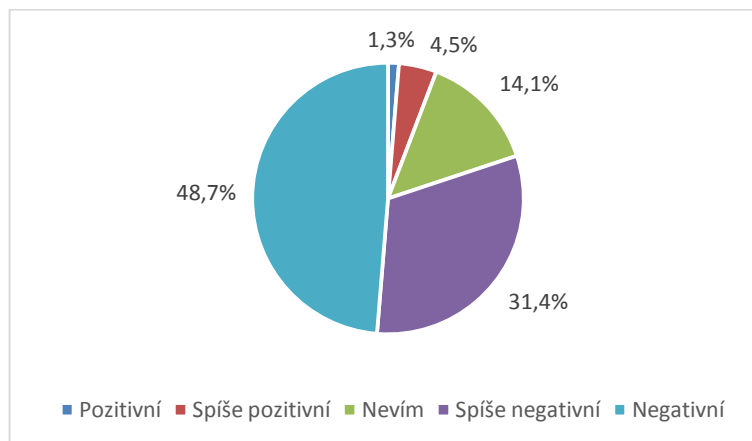
2.1.10 Názor studentů na zavedení školného

V tomto bloku otázek byl zjišťován obecný názor studentů na zavedení školného a na to, jaká by podle nich měla být jeho maximální výše. Dále jim byla položena otázka, zda souhlasí s návrhem Ministerstva školství, že půjčky určené na studium by měli studenti možnost splatit až po dosažení průměrné mzdy.

Názory na zavedení školného se mírně lišily mezi vysokoškoláky a středoškoláky. Obě tyto skupiny respondentů měly na zavedení spíše negativní názory, u vysokoškoláků se však objevilo vyšší procento dotazovaných, kteří brali toto zavedení školného jako pozitivní.

Z celkového počtu dotazovaných středoškoláků jich celkem pouze 1,3 % mělo na zavedení školního pozitivní názor, dalších 4,5 % z nich mělo spíše pozitivní názor a 14,1 % si nebylo jisto. Převažovaly tedy negativní odpovědi – 31,4 % středoškoláků považuje zavedení školního za spíše negativní a 48,7 % dokonce za negativní.

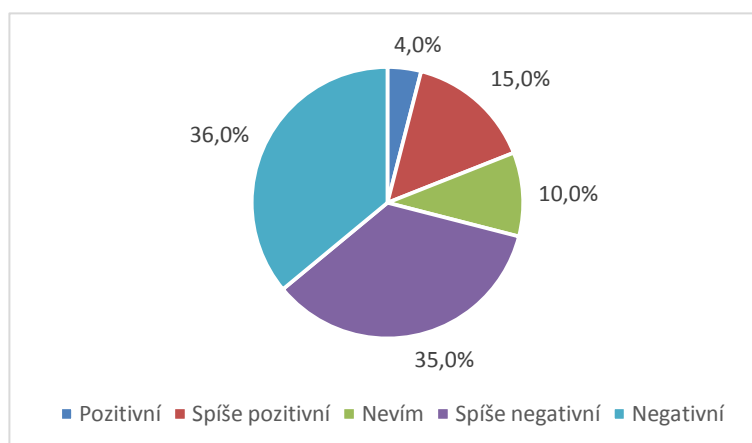
Graf 21 Názor středoškoláků na zavedení školního

Zdroj: Vlastní zpracování

U vysokoškoláků byly výsledky takovéto: 4 % z nich považují zavedení školního za pozitivní, 15 % za spíše pozitivní a 10 % si není jistých. Za spíše negativní jej považuje 35 % vysokoškoláků a negativní 36 % vysokoškoláků.

Graf 22 Názor vysokoškoláků na zavedení školního

Zdroj: Vlastní zpracování

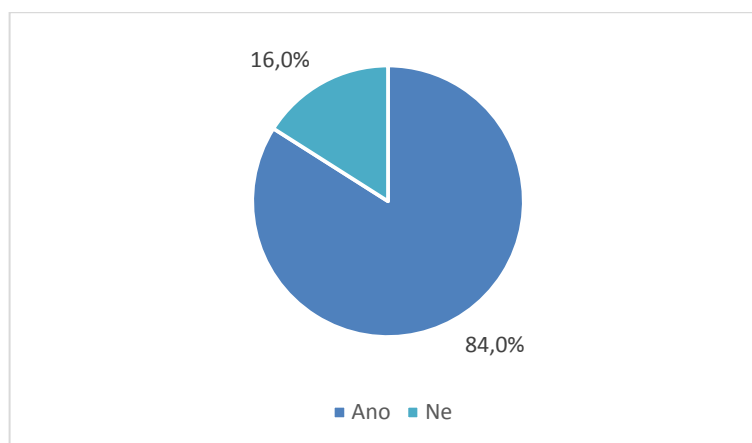
Celkově tedy pouze 10,9 % všech dotazovaných studentů považuje zavedení školního za pozitivní či spíše pozitivní a 76,6 % jej považuje za spíše negativní či negativní.

Na otázku „Jaká by podle Vás měla být maximální výše školného za semestr na vysokých školách?“ uvedli středoškoláci v průměru částku 5 468 Kč a vysokoškoláci v průměru o dost více – tedy 9 952 Kč za semestr. Zajímavé je to, že studenti Střední průmyslové školy stavební uvedli jako maximální výši školného za semestr v průměru pouze 690 Kč, studenti gymnázia v Prostějově průměrně 3 700 Kč a studenti kladenského gymnázia průměrně cca 8 700 Kč.

Do výpočtu těchto průměrů nebyly zahrnuty extrémní odpovědi několika respondentů, z nichž dva uvedli odpověď 1 milion Kč, a jeden uvedl odpověď 250 000 Kč, neboť by tyto odpovědi výrazně ovlivnily průměrný výsledek.

Z odpovědí na otázku, zda studenti souhlasí s tím, aby se školné mohlo začít splácet až po dosažení průměrné mzdy, vyplynulo, že většina vysokoškolských i středoškolských studentů by tento návrh podpořila. Z vysokoškolských respondentů by jej podpořilo 76 % a ze středoškolských respondentů dokonce 90 %, což ovšem může být způsobeno tím, že středoškolští studenti nemají o této problematice velký přehled.

Graf 23 Splácení školného po dosažení průměrné mzdy

Zdroj: Vlastní zpracování

Současně byl studentům dán prostor, aby uvedli důvody svého odmítavého postoje k tomuto návrhu Ministerstva školství. Nejčastějším důvodem, proč studenti s návrhem nesouhlasili, bylo, že by tento systém zatěžoval státní rozpočet, protože by mnoho studentů na průměrnou mzdu nedosáhlo a tudíž půjčku nikdy nesplatilo. Dalším argumentem proti tomuto návrhu bylo to, že mladí lidé by neměli vstupovat do profesního života zatíženi dluhem (tento argument uváděli převážně středoškoláci), či že v České republice jsou i platy vysokoškoláků tak nízké, že by po odečtení splátek na

půjčku měli vysokoškoláci ještě menší disponibilní důchod než lidé, kteří vysokou školu nevystudovali.

Zde jsou uvedeny některé konkrétní argumenty respondentů, zejména z řad vysokoškoláků: „Na průměrnou mzdu v republice nedosahuje zhruba 80 % zaměstnanců, nevím tedy, kdy by se to školné splácelo.“ „Cílem školného je omezit masové studování nerentabilních oborů (sociologie, politologie, gender atd.), které v praxi nedosahují průměrné mzdy, tudíž pak by školné postrádalo smysl.“ „Normální člověk průměrné mzdy v ČR nedosáhne.“ „Student věnuje studiu spoustu let a ani s VŠ vzděláním nejsou platy vysoké (to by se muselo změnit). Navíc by absolvent nebyl plně schopen finančně zabezpečit budoucí rodinu- zvyšoval by se průměrný věk rodičů a s tím i spojená rizika (onemocnění...).“ „V praxi by tedy neuplatitelní studenti VŠ (obvykle humanitních oborů), nemuseli půjčky splácet. Nepřijde mi to úplně fér, aby úspěšní platili a neúspěšní ne (i když by jich asi bylo minimum, domnívám se, že na průměrnou mzdu dosáhnete velmi brzy).“ „V ČR po vysoké škole jsou platy hodně pod průměrné oproti jiným státům, tento systém může fungovat tam, kde po vysoké škole začnete doopravdy vydělávat, zde to není standard a lidé s VŠ by vlastně měli po odečtení splátek méně než se střední školou.“ „Domnívám se, že není z psychologického hlediska dobré, aby student vstupoval do profesního života již zatížen dluhem, který by při standartní době studia (5 let) a školném 10 tis./semestr byl ve výši 100 tis. korun.“

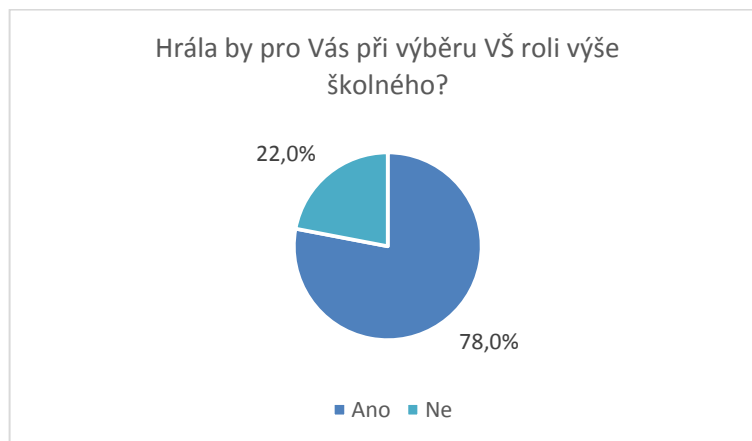
2.1.11 Sociální znevýhodnění studentů

Další okruh otázek se snažil zjistit, zda by školné omezovalo studenty při výběru vysoké školy a zda by je mohlo dokonce odradit od studia na škole, kterou si vybrali. Přestože návrh reformy obsahoval i systém půjček a snažil se tak o to, aby měli i studenti z chudších rodin možnost studovat, někteří studenti mohou mít dle mého názoru strach zadlužit se a na vysokou školu by ani při možnosti vzít si půjčku nešli. Tento okruh otázek zkoumal to, zda si veřejnost myslí totéž, totiž že by zavedení školného i za předpokladu studentských půjček způsobilo, že by lidé ze sociálně slabších rodin vysokou školu studovat nešli. Bylo zjišťováno také to, zda by studenti podpořili zavedení stipendií pro tuto skupinu studentů a také pro handicapované studenty, což bylo také mimo jiné obsahem reformy terciárního vzdělávání.

Na otázku „Hrála by při Vašem výběru vysoké školy roli výše školného?“ odpovědělo kladně 80 % středoškoláků a 76 % vysokoškoláků. Pro 20 % všech středoškoláků a 24 % vysokoškoláků by naopak výše školného roli nehrála. Celkem by tedy výše školného hrála roli při výběru školy pro 78 % všech studentů.

Graf 24 Role školného při výběru VŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

Odradit od studia na preferované škole by se dle odpovědí nechalo kvůli vyššímu školnému 68 % středoškolských studentů a 73 % vysokoškolských studentů, celkem tedy 70 % všech studentů, což je dle mého názoru opravdu hodně a bylo by jistě vhodné např. zavést stipendijní systém pro nadané studenty, kteří mají o studium na dané škole opravdu velký zájem, ale kvůli vyššímu školnému by ji studovat nemohli. Na tuto otázku odpověděli kladně všichni respondenti ze střední školy v Plzni a téměř všichni respondenti z gymnázia Prostějov. Naopak u studentů gymnázia v Kladně byl vyšší podíl těch, kteří by se vyšším školným nenechali odradit. Podobné výsledky byly patrné i u předchozí otázky.

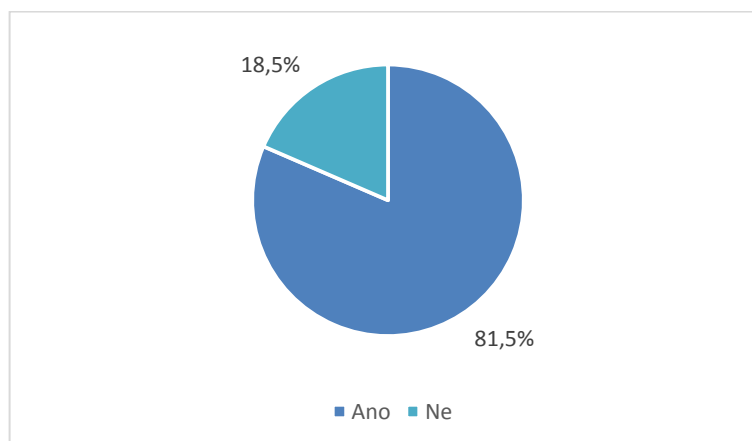
Graf 25 Odrazení od studia na VŠ vysokým školným

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázkou se studenti mohli vyjádřit k tomu, zda si myslí, že zavedení školného do 10 000 korun za semestr způsobí, že lidé z chudších rodin vysokou školu studovat nepůjdou, a to i pokud by měli možnost vzít si půjčku na studium. 83 % dotazovaných studentů středních škol odpovědělo, že ano, stejně tak 80 % studentů vysokých škol. Celkem tedy 81,5 % všech dotazovaných si myslí, že zavedením školného se ztíží studium pro chudší studenty. Jelikož na dotazník zcela jistě odpovídali i přímo studenti z chudších rodin, kterých se tento problém přímo týká, je zřejmé, že mnozí respondenti touto otázkou hodnotili i svoji osobní situaci. Z toho vyplývá, že dle názoru veřejnosti by systém studentských půjček pravděpodobně nemusel být tak efektivní, jak se předpokládalo.

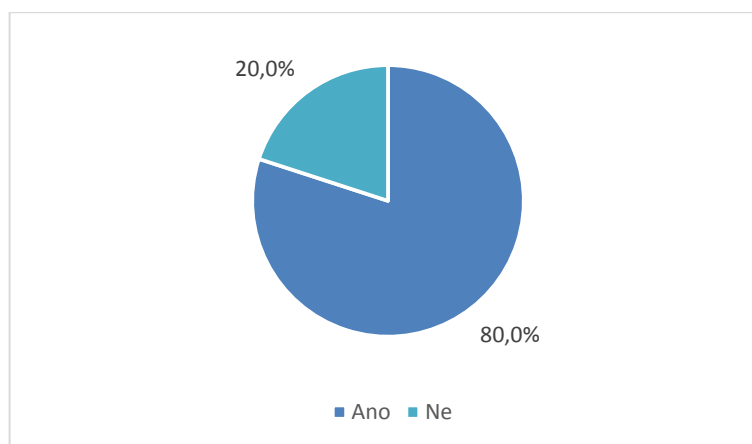
Graf 26 Znevýhodnění studentů z chudších rodin zavedením školného

Zdroj: Vlastní zpracování

S předchozí otázkou přímo souvisí otázka další, totiž zda by bylo dobré zavést spolu se školným také dodatečná stipendia pro studenty z rodin s nízkými příjmy a pro handicapované studenty. Z řad vysokoškolských studentů si drtivá většina myslí, že ano – konkrétně 91 %. Středoškoláci si totéž myslí jen v 73 %. Důvod tohoto rozdílu nelze určit. Celkový počet studentů, který by tato stipendia podpořil, je 204, tedy 80 %. Několik respondentů u této otázky uvedlo i to, že by bylo vhodné zavést také stipendijní systém pro nadané studenty.

Graf 27 Zavedení dodatečných stipendií

Zdroj: Vlastní zpracování

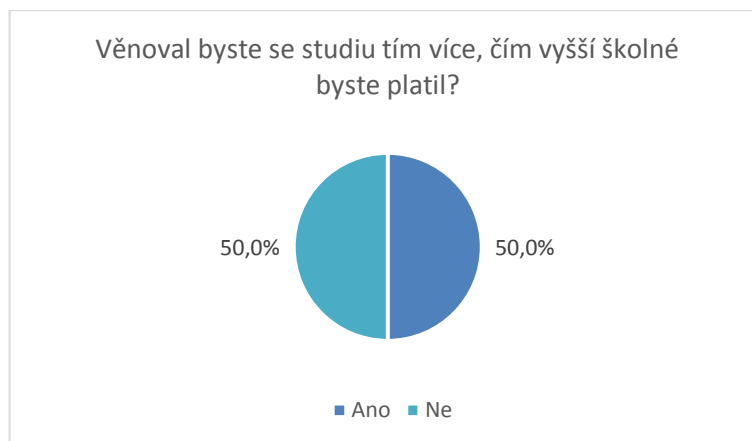
2.1.12 Školné jako motivační prvek pro studenty

Další oblast dotazníku se zabývala zjišťováním toho, zda má placení školného na vysoké škole určitou motivační funkci pro studenty – zda studují efektivněji, či zda se na školu přihlásí, jen pokud mají pocit, že na ni skutečně mají a že pro ně bude do budoucna přínosem, tudíž že se jim náklady vynaložené na placení školného v budoucnu vrátí v podobě vyšších příjmů. Jedním z cílů plánované reformy bylo právě to, aby studenti porovnali náklady (v podobě školného) a výnosy ze studia a rozhodovali se o studiu efektivněji.

Tohoto okruhu se týkaly dvě otázky. První z nich zjišťovala studentův osobní názor na to, jestli by věnoval studiu tím vyšší úsilí, čím vyšší školné by za něj musel zaplatit. Výsledky dopadly překvapivě – přesně polovina všech dotazovaných se domnívala, že by při vyšším školném věnovala studiu vyšší úsilí a polovina odpověděla na tuto otázku negativně. Z řad vysokoškoláků se 57 % domnívalo, že by studiu věnovalo vyšší úsilí a 43 % z nich odpovědělo, že by se studiu při vyšším školném více

nevěnovalo. Středoškoláci by věnovali vyšší úsilí pouze ve 45 % případů a 55 % z nich odpovědělo na tuto otázku negativně.

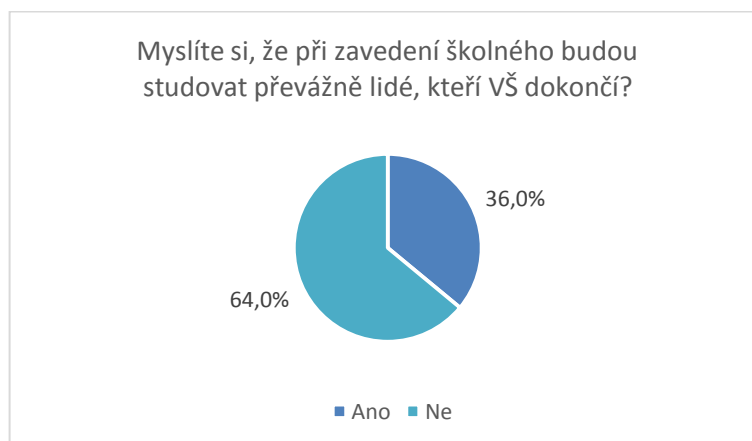
Graf 28 Vliv školného na studijní úsilí

Zdroj: Vlastní zpracování

V další otázce měli studenti možnost vyjádřit svůj názor na to, jestli by podle nich placení školného způsobilo, že by vysokou školu chodili studovat převážně lidé, kteří ji dokončí. V současné době, kdy se žádné školné neplatí, studenti velmi často vysokou školu nedokončují, ať už z důvodu neúspěchu, či z toho důvodu, že je studium nebaví, nebo postupně zkoušejí studovat na několika různých školách. Pouze 32 % studentů středních škol se domnívalo, že školné tímto způsobem zefektivní studium na vysokých školách. Studenti vysokých škol byli v odpovědích optimističtější – to samé si myslelo 43 % z nich. Celkem tedy dle 36 % všech respondentů přispěje placení školného k tomu, že vysokou školu půjdou studovat převážně ti, kteří ji i dokončí.

Graf 29 Vliv školného na dokončení studia

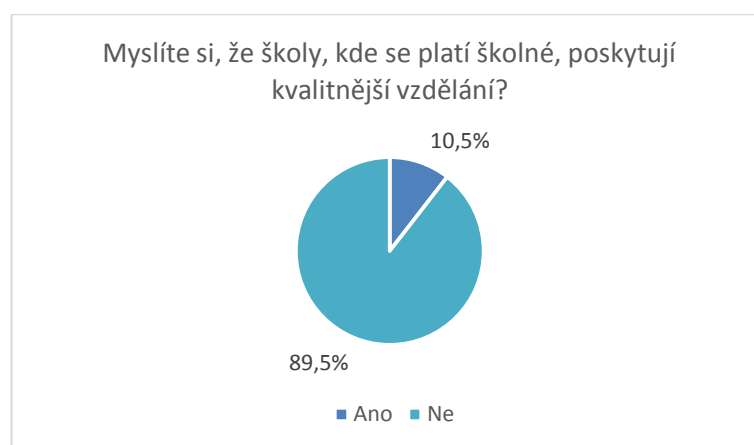
Zdroj: Vlastní zpracování

2.1.13 Školné jako motivační prvek pro školy

Financování vysokých škol částečně ze soukromých zdrojů by mělo mít určitou motivační funkci i pro samotné vysoké školy. Čím vyšší počet studentů u nich bude studovat, tím vyšší bude mít škola rozpočet. V této části byl zjišťován názor veřejnosti na to, zda placení školného skutečně motivuje školy k tomu, aby si udržely vyšší počet studentů, zejména tím, že se budou snažit, aby poskytovaly kvalitní vzdělání.

První otázka tohoto bloku zjišťovala názory na to, zda školy, kde se platí školné, poskytují ve většině případů kvalitnější vzdělání. Podle výsledků výzkumu si to většina studentů nemyslí. Pouze 10 % středoškoláků a 11 % vysokoškoláků s touto myšlenkou souhlasilo, celkem tedy 10,5 % všech dotazovaných. Naopak 89,5 % dotazovaných si toto nemyslí a několik studentů se k této otázce slovně vyjádřilo tak, že placené školy u nás nejsou kvalitnější, než ty neplacené, zatímco v zahraničí často placené školy kvalitnější bývají. Zajímavé je, že na tuto otázku odpověděli záporně i všichni studenti soukromé Vysoké školy finanční a správní, kterých bylo mezi respondenty celkem pět.

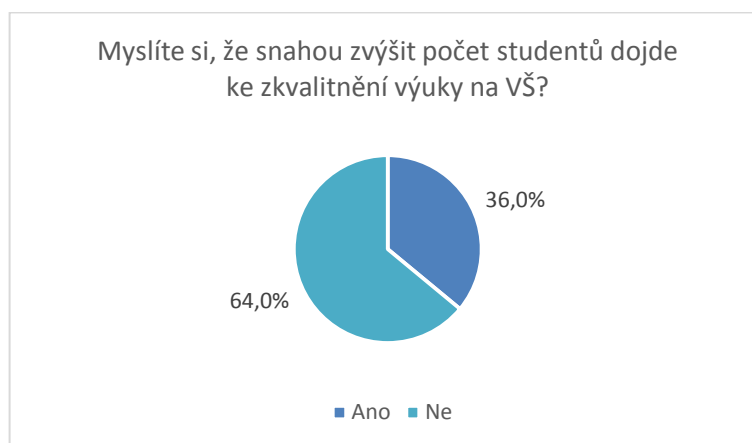
Graf 30 Vliv placení školného na kvalitu VŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka zněla, zda by díky částečnému financování vysokých škol studenty (částečnému nahrazení veřejných zdrojů zdroji soukromými) mohlo dojít ke zkvalitnění výuky na vysokých školách a to proto, že by se vysoké školy snažily udržet si vyšší počty studentů. Ze středoškolských studentů si toto myslí pouze 35 % dotazovaných a z vysokoškolských studentů 37 % dotazovaných, celkem tedy 36 % všech respondentů.

Graf 31 Vliv snahy VŠ zvýšit počet studentů na kvalitu výuky

Zdroj: Vlastní zpracování

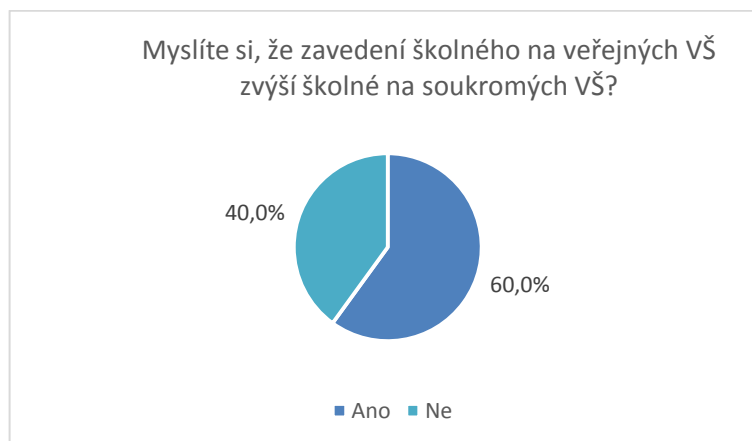
Z těchto výsledků vyplývá, že školné na vysokých školách podle veřejnosti pravděpodobně pro vysoké školy přílišnou motivační funkci nemá a školy by nebyly o nic méně kvalitní, pokud by byly i dále financovány z veřejných zdrojů. Dle mého názoru se dnes soukromé vysoké školy sice snaží, aby si udržely co nejvyšší počet studentů, ale zcela určitě toho nedosahují tím, že by se snažily poskytovat co nejkvalitnější vzdělání, naopak touto snahou může kvalita vzdělání klesat, protože soukromá vysoká škola přizpůsobuje výuku i těm studentům, kteří jsou slabší a veřejnou vysokou školu by nedostudovali.

2.1.14 Vliv zavedení školného na veřejných vysokých školách na výši školného na soukromých vysokých školách

Poslední, k čemu se respondenti mohli vyjádřit, bylo, zda by zavedení školného na veřejných vysokých školách vedlo ke zvýšení školného na soukromých vysokých školách. Dle mého názoru je velice pravděpodobné, že by tento jev nastal, neboť na soukromé vysoké školy se řada studentů hlásí mimo jiné proto, že není tak obtížné projít přijímacím řízením a školu dostudovat, jako na veřejné vysoké škole. Často také soukromé vysoké školy nabízejí zajímavé obory, které na veřejných vysokých školách nabízeny nejsou. Proto se na soukromé vysoké školy hlásí dostatek studentů, přestože je pro ně studium na takových školách finančně náročnější. Pokud by bylo zavedeno placení školného na veřejných vysokých školách, znamenalo by to pro soukromé vysoké školy prostor pro zvýšení školného. Bylo tedy zajímavé zjistit, zda tento názor mají i respondenti.

65 % dotazovaných studentů středních škol a 54 % studentů vysokých škol se domnívalo, že by se školné na soukromých vysokých školách v takovém případě opravdu zvýšilo. Celkem by se tedy školné na soukromých školách zvýšilo podle 60 % všech dotazovaných studentů. Je tedy pravděpodobné, že by k této situaci opravdu došlo.

Graf 32 Vliv školného na veřejných VŠ na školné na soukromých VŠ

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Hlavním úkolem praktické části této práce bylo zjistit na základě dotazníkového šetření, zda se zavedením školného ve výši do 10 000 korun za semestr na veřejných vysokých školách výrazně sníží počet studentů těchto škol. Pokud se počet studentů sníží, zda bude snížen o studenty ze sociálně slabších rodin, což by se dalo považovat za snížení rovnosti přístupu ke vzdělání a zda by se této rovnosti dalo znovu alespoň částečně dosáhnout zavedením systému studentských půjček. Za výrazné snížení počtu studentů bylo stanoveno snížení alespoň o 20 %. Dále bylo cílem práce zhodnotit, zda a z jakých důvodů je zavedení školného efektivní a zda je efektivní zavést spolu se školným také systém studentských půjček s nízkým úrokem a odloženou dobou splatnosti.

2.2.1 Vývoj počtu studentů po zavedení školného

Na zkoumaném vzorku 256 osob bylo zjištěno, že by se v případě plánované reformy, která zahrnovala zavedení odloženého školného do 10 000 korun za semestr, počet studentů snížil velmi výrazně – konkrétně o 47,3 %. Pokud by studenti neměli

možnost vzít si na studium půjčku, splatnou po dosažení průměrné mzdy, jejich počet by se snížil dokonce o 63,3 %. Ve srovnání např. s rokem 2015 by se tak počet studentů prvních ročníků snížil z 55 667 přibližně na 29 337, tedy o 26 330 (viz tabulka – rok „R“). Pro 78 % všech dotazovaných studentů hraje výše školného při výběru vysoké školy roli a 70 % všech studentů by se nechalo vyšším školným od studia na vysoké škole dokonce odradit. Dle názoru 81,5 % studentů by zavedení školného snížilo počet studujících ze sociálně slabších rodin. Na druhou stranu však 54 % procent všech studentů uvedlo, že by případné školné hradilo pouze z brigády či studentské půjčky (či z kombinace obou těchto zdrojů), tedy nikoliv z finanční podpory rodičů, z čehož vyplývá, že pro takto vysoké procento studentů pravděpodobně nehraje roli, jak vysoký příjem mají jejich rodiče a dle mého názoru by tedy zavedení školného v případě současného zavedení studentských půjček nezpůsobilo příliš velkou nerovnost v přístupu ke vzdělání. Nebylo možné přesně zjistit, kolik z dotazovaných studentů pochází ze sociálně slabších rodin, je však pravděpodobné, že průměrně nejmenší příjmy budou mít rodiny, v nichž mají oba z rodičů středoškolský či nižší stupeň vzdělání. Podle výzkumu však u studentů, pocházejících z těchto typů rodin, nebyla zjištěna nejnižší ochota platit školné, z čehož by se dalo také usoudit, že zavedení školného nezpůsobuje nerovnost v přístupu ke vzdělání. Na druhou stranu však bylo dokázáno, že studenti s trvalým bydlištěm v Praze a Středočeském kraji, kde jsou v průměru nejvyšší platy, by byli ochotni za vzdělání zaplatit nejvíce (tento jev je pozorován i při zavedení studentských půjček), což ukazuje, že někteří studenti z rodin, které mají nižší příjmy, by vysokou školu při vyšším školném studovat pravděpodobně nemohli.

Dle mého názoru tedy zavedení školného může způsobit jisté nerovnosti v přístupu ke vzdělání a tyto nerovnosti mohou být sice částečně eliminovány zavedením studentských půjček, ale pravděpodobně ani tímto mechanismem nebudou zcela odstraněny.

Tabulka č. 3 - Vývoj počtu studentů při zavedení školného v České republice

Rok	2013	2014	2015	R
Počet studentů v prvním ročníku VŠ	67 746	59 379	55 667	29 337

Zdroj: MŠMT. Vlastní zpracování.

2.2.2 Komparace s Velkou Británií

Ve Velké Británii byla stropní hranice školného od akademického roku 2012/2013 trojnásobně zvýšena z 3000 liber na 9000 liber. Průměrná mzda ve Velké Británii činila v roce 2012 26 664 liber ročně, tedy 2222 liber měsíčně⁶⁴, z čehož vyplývá, že školné za semestr na vysokých školách ve Velké Británii je nyní více než čtyřnásobkem průměrné mzdy. Přesto počet studentů prvních ročníků terciárního vzdělávání poklesl mezi akademickými roky 2011/2012 a 2012/2013 ze 729 270 pouze na 669 320, tedy přibližně o 8 procent (viz tabulka č. 4) a zároveň celkový počet studentů terciárního vzdělávání poklesl přibližně jen o 2 procenta. Průměrná mzda v České republice činila v prvním pololetí roku 2016 26 898 korun měsíčně⁶⁵. Školné ve výši do 10 000 korun za jeden semestr, které bylo dle reformy plánováno, by tedy představovalo pouze cca 37 % z průměrné mzdy v ČR. Je tedy překvapivé, že i takto poměrně nízké školné by v České republice odradilo od studia na vysoké škole přes 40 % všech studentů.

Je možné, že určitá část studentů ve Velké Británii byla eliminována již zavedením školného ve výši 3000 liber za semestr a následné navýšení školného proto nevyvolalo již takový pokles studentů. Pravděpodobnějším vysvětlením však je to, že ve Velké Británii funguje poměrně dobře systém studentských půjček, jejichž splácení se, stejně jako bylo plánováno u nás, opírá o dosažení průměrné mzdy. Zároveň je zde lépe propracován stipendijní systém, který obsahuje mimo jiné stipendia pro nadané studenty, čímž je dosaženo velké rovnosti v přístupu ke vzdělání.

Hlavním důvodem, proč jsou ve Velké Británii studenti ochotni platit za vzdělání vysoké školné, je však pravděpodobně to, že zde většina vysokoškoláků má jistotu, že dosáhne po dostudování vyššího platu, než pokud by vysokou školu nevystudovala – průměrný plat vysokoškoláka ve Velké Británii je 22 984 liber ročně⁶⁶. V České republice je sice průměrná mzda vysokoškoláka přibližně ve výši celkové průměrné mzdy v ČR, ale mnoho vysokoškoláků ani této průměrné mzdy nedosáhne (a naopak někteří vysokoškoláci, zejména absolventi technických oborů, mají mzdu mnohem vyšší).

---

⁶⁴ Průměrný plat stačí na Západě na mercedes. V Česku na levnou škodu. In: *Lidovky.cz* [online]. Praha: Lidové noviny, 2013 [cit. 2016-12-26]

⁶⁵ Informační systém o průměrných výdělcích. In: *MPSV* [online]. Praha: MPSV, 2016 [cit. 2016-12-26]

⁶⁶ What Do Graduates Earn? In: *The Complete University Guide* [online]. London: The Complete University Guide, 2016 [cit. 2016-12-26]

Současně se zvýšením školného se ve Velké Británii v roce 2012 téměř o polovinu snížilo procento vládních výdajů na terciární vzdělávání na HDP. Tyto výdaje se poté mírně snižovaly i v následujících letech (viz tabulka č. 5).

Tabulka č. 4 - Vývoj počtu studentů před a po navýšení školného ve Velké Británii

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Celkový počet studentů	1 540 035	1 632 160	1 678 300	1 721 440	1 682 145	1 696 030	1 697 150
Počet studentů v prvním ročníku	670 600	717 395	716 660	729 270	669 320	714 105	723 100

Zdroj: HESA. Vlastní zpracování.

Tabulka č. 5 – Vládní výdaje na terciární vzdělávání před a po navýšení školného (v % HDP)

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0.83	0.88	1.00	0.57	0.48	0.43	0.36

Zdroj: ukpublicspending.co.uk. Vlastní zpracování.

2.2.3 Efektivnost zavedení školného

Efektivnost zavedení školného by měla dle mého názoru spočívat zejména v tom, že školy, kterým bude část příjmů z veřejných zdrojů nahrazena příjmy ze soukromých zdrojů, budou usilovat o zvýšení své prestiže tak, aby zvýšily počet svých studentů a zajistily si tak dostatečné příjmy. Dle názoru většiny respondentů však neplatí, že školy, kde se platí školné, poskytují kvalitnější vzdělání a většina dotazovaných si nemyslí ani to, že by školy dosahovaly vyššího počtu studentů tím, že by se snažily vzdělání zkvalitňovat.

Dále by mělo být zavedení školného efektivní proto, že toto školné motivuje studenty k tomu, aby školu dostudovali a aby to učinili ideálně za co nejkratší dobu. Pokud je zavedeno školné, cílem je, aby si studenti sami zhodnotili, jaké jsou jejich náklady a výnosy ze studia a následně se podle toho rozhodli, zda vysokou školu jít studovat, či ne.

Ze společenského hlediska není příliš efektivní to, že zavedení školného na veřejných vysokých školách patrně povede ke zvýšení školného na soukromých vysokých školách – toto si myslelo i 60 % dotazovaných studentů.

2.2.4 Navrhovaná doporučení v případě zavedení školného

Za předpokladu, že by se skutečně přistoupilo k zavedení školného na veřejných vysokých školách, je dle mého názoru model odloženého školného velice efektivním řešením, neboť bez jeho zavedení by bylo (v případě školného do 10 000 korun za semestr) od studia na vysoké škole odraženo o 16 % více studentů, než kdyby zaveden byl. Pokud by byl od studia odrazen příliš velký počet studentů, příjmy, které by školám plynuly ze soukromých zdrojů, by byly příliš malé (za předpokladu, že je stanovena horní hranice výše školného) a stát by musel vysokým školám nadále poskytovat vysoké dotace. Navíc model odloženého školného umožňuje vyšší rovnost přístupu ke vzdělání, než model běžného školného. Řada studentů sice po dostudování průměrné mzdy nedosáhne a půjčku na studium tedy nesplatí, ovšem pokud vezmeme v potaz, že až do současnosti bylo studium na veřejných vysokých školách v plné výši hrazeno státem, je model odloženého školného jistě efektivnějším řešením. Pokud se navíc zavedením školného sníží počet vysokoškoláků, je velice pravděpodobné, že vzrostou platy absolventů vysokých škol a více z nich tedy bude schopných půjčku na studium splatit.

Dále by bylo efektivní zavést různé výše školného na různých typech oborů (při stropní výši školného 10 000 korun za semestr na všech typech oborů), neboť o některé obory je vyšší zájem a studenti by tak za jejich studium byli ochotni platit vyšší školné a naopak, tak, jak bylo dokázáno dotazníkovým šetřením.

Přibližně polovina studentů uvedla, že by studiu věnovala vyšší úsilí, pokud by za něj musela platit. Proto si myslím, že by povinnost splatit půjčku měla existovat i pro studenty, kteří vysokou školu nedokončí, neboť v tomto případě by studentům bylo jistě líto platit v budoucnu za studium, které nedokončili a více by je to motivovalo školu dostudovat. V případě, že by neúspěšní studenti půjčky splácet nemuseli, model odloženého školného by neměl pro studenty motivační efekt, který je podle mého názoru také jedním z cílů zavedení školného na veřejných vysokých školách.

Zároveň by bylo vhodné zavést systém finančních podpor pro studenty z rodin s nízkými příjmy a handicapované studenty – tento návrh by byl dle dotazníkového šetření podpořen 80 % studentů a rozhodně by přispěl k vyšší rovnosti v přístupu ke vzdělání. Ze stejného důvodu by měl být zaveden i stipendijní systém pro nadané

studenty, který velmi dobře funguje ve Velké Británii a plnil by zároveň i velkou motivační funkci.

V neposlední řadě by studenti, kteří půjčky za studium splatí dříve, měli být odměněni nižším úrokem (přestože úrok u studentských půjček by měl být dle mého názoru nízký pro všechny studenty), aby tak byli motivováni začít splácet pokud možno i dříve, než dosáhnou výše průměrné mzdy.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit, zda by bylo možné zavést tzv. odložené školné na vysokých školách v ČR.

V první části této práce byl podrobně popsán současný systém terciárního vzdělávání v České republice a způsoby jeho financování, krátce popsán systém vysokých škol ve Velké Británii a také průběh a obsah reformy terciárního vzdělávání v ČR. Následně bylo provedeno dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo celkem 256 studentů středních a vysokých škol a jehož cílem bylo zjistit, zda by mohl být proveden hlavní bod reformy terciárního vzdělávání – zavedení odloženého školného ve výši do 10 000 korun za semestr, zda by toto školné výrazně snížilo počet studentů vysokých škol a neznevýhodnilo studenty z nízkopříjmových rodin a porovnat systém financování terciárního vzdělávání se systémem ve Velké Británii.

Výzkumem v praktické části práce bylo prokázáno výrazné snížení počtu studentů vysokých škol při zavedení školného, konkrétně snížení o 47,3 % v případě tzv. odloženého školného. V případě placení školného, kdy by studenti neměli možnost vzít si na toto školné nízkouročené půjčky, bylo prokázáno snížení počtu studentů vysokých škol dokonce o 63,3 %. Na základě těchto výsledků bylo jako ideální řešení navrženo zavedení odloženého školného ve výši do 10 000 korun za semestr, které by se navíc lišilo podle oborů vysokých škol a také byla navržena povinnost splácet půjčku i pro studenty, kteří školu nedokončí. Bylo také zjištěno, že studenti ve Velké Británii jsou ochotni platit mnohonásobně vyšší školné, což je pravděpodobně z toho důvodu, že po vystudování vysoké školy mají jistotu vyššího příjmu, ale také to může být z důvodu lepšího stipendijního systému. Proto bylo dále navrženo zavést v České republice nejen stipendijní systém pro handicapované studenty a studenty z chudších rodin, jak bylo plánováno dle reformy, ale také systém stipendií pro nadané studenty.

V současné době studuje dle mého názoru vysokou školu příliš velký počet studentů, z nichž někteří studují obory, které jsou v praxi neuplatnitelné, či se v těchto oborech uplatní menší počet studentů, než kolik jich daný obor vystuduje. Zavedení školného by mohlo tento problém alespoň částečně eliminovat, neboť by mnoho studentů vysokou školu studovat nešlo, pokud by zhodnotili své budoucí výnosy ze svého studia jako nižší, než náklady spojené s placením školného. Tento mechanismus by samozřejmě lépe fungoval, pokud by neexistovala možnost školné splácet až po

dostudování a dosažení průměrné mzdy, jak bylo dle reformy terciárního vzdělávání plánováno, ovšem bez tohoto opatření by byly až příliš ztíženy podmínky pro studium pro studenty z chudších rodin.

Od zavedení školného na vysokých školách se sice v roce 2012 ustoupilo, nicméně v lednu 2016 byla reforma vysokých škol novelizována⁶⁷ a byly tak zavedeny některé její plánované kroky a je velice pravděpodobné, že v následujících letech budou jednání o zavedení školného znovu otevřena, neboť počet studentů vysokých škol stále stoupá a pravděpodobně nebude dlouhodobě možné financovat veřejné vysoké školy pouze ze státního rozpočtu.

---

⁶⁷ Poslanci schválili novelu vysokoškolského zákona. In: *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2016-12-29]

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů.....	22
Graf 2 Věk respondentů.....	22
Graf 3 Trvalé bydliště respondentů.....	22
Graf 4 Podíly škol, které respondenti studují.....	23
Graf 5 Informovanost o reformě.....	24
Graf 6 Informovanost o Bílé knize.....	24
Graf 7 Ochota platit školné do 10 000 (v případě půjčky).....	25
Graf 8 Ochota platit školné do 10 000 (bez půjčky).....	26
Graf 9 Ochota platit školné nad 10 000 (v případě půjčky).....	26
Graf 10 Ochota platit školné nad 10 000 (bez půjčky).....	27
Graf 11 Výše školného podle oboru VŠ.....	28
Graf 12 Výše školného podle oboru VŠ.....	28
Graf 13 Výše školného podle vzdělání rodičů.....	29
Graf 14 Výše školného podle vzdělání rodičů.....	30
Graf 15 Výše školného podle trvalého bydliště.....	32
Graf 16 Výše školného podle trvalého bydliště.....	32
Graf 17 Výše školného podle vystudované střední školy respondenta.....	33
Graf 18 Výše školného u respondentů z VŠ a SŠ.....	34
Graf 19 Zdroje financování školného.....	35
Graf 20 Zdroje financování školného.....	36
Graf 21 Názor středoškoláků na zavedení školného.....	37
Graf 22 Názor vysokoškoláků na zavedení školného.....	37
Graf 23 Splácení školného po dosažení průměrné mzdy.....	38
Graf 24 Role školného při výběru VŠ.....	40
Graf 25 Odrazení od studia na VŠ vysokým školným.....	41
Graf 26 Znevýhodnění studentů z chudších rodin zavedením školného.....	41

Graf 27 Zavedení dodatečných stipendií.....	42
Graf 28 Vliv školného na studijní úsilí.....	43
Graf 29 Vliv školného na dokončení studia.....	43
Graf 30 Vliv placení školného na kvalitu VŠ.....	44
Graf 31 Vliv snahy VŠ zvýšit počet studentů na kvalitu výuky.....	45
Graf 32 Vliv školného na veřejných VŠ na školné na soukromých VŠ.....	46

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma systému terciárního vzdělávání v České republice.....	4
Obrázek 2 Vývoj počtu studentů prvních ročníků terciárního vzdělávání.....	16
Obrázek 3 Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let v krajích ČR k 30. 11. 2016.....	31

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu studujících v terciárním vzdělávání v letech 1989 – 2008.....	8
Tabulka 2 Vývoj počtu studentů a absolventů vysokých škol v letech 2009 – 2015 v prezenčním, distančním a kombinovaném studiu.....	8
Tabulka 3 Vývoj počtu studentů při zavedení školného v České republice.....	47
Tabulka 4 Vývoj počtu studentů před a po navýšení školného ve Velké Británii.....	49
Tabulka 5 Vládní výdaje na terciární vzdělávání před a po navýšení školného (v % HDP).....	49

Seznam literatury a datových zdrojů

Odborné publikace

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 8024601397

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071796816

MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009. ISBN 9788025445198

MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ. *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*. Praha: Academia, 2006. ISBN 8020014004

PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Praha: Grada, 2010. Sociologie. ISBN 9788024730097

PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál, 1999. ISBN 8071782904

SKUHROVÁ, Štěpánka, Helena ŠEBKOVÁ a Lukáš ZÁRUBA. *Higher education in the Czech Republic*. Praha: Centre for higher education studies, 2005. ISBN 8086302326

ŠEBKOVÁ, Helena (ed.). *Tertiary education in the Czech Republic: country background report for OECD thematic review of tertiary education*, Prague: Centre for Higher Education Studies, 2006. ISBN 8086302377

Internetové zdroje

Britský vzdělávací systém. In: *Národní informační centrum pro mládež* [online]. Praha: NICM, 2014 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/britsky-vzdelavaci-system>

Dobeš ustupuje od školného. Platit mají věční studenti. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2012 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/dobes-ustupuje-od-skolneho-platit-maji-vecni-studenti/r~i:article:734890>

Financování vysokého školství ve světě: mezinárodní zkušenosti, inspirace a trendy [online]. MŠMT, 2015 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://kredo.reformy-msmt.cz/financovani-vs-ve-svete-mezinarodni-zkusenosti-inspirace-a-trendy>

Informační systém o průměrných výdělcích. In: *MPSV* [online]. Praha: MPSV, 2016 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ISPVcharavypis.php>

Kritický průvodce „reformou“ vysokých škol. *Elektronický časopis Univerzity Karlovy* [online]. 2012, 1(1) [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-12056.html>

- Kritický průvodce reformou vysokých škol* [online]. Brno, 2012 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: https://www.jcmf.cz/sites/default/files/osov/AF-XXIX_Z-5_J-Slovak_Kriticky_pruvodce_reformou_VS.pdf
- NUTS. In: *Portál územního plánování* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2002 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-ustporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>
- Obecná informace o vyšším odborném vzdělávání. In: *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/obecna-informace-o-vyssim-odbornem-vzdelavani
- Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2008/2009* [online]. EU, 2010 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/system-vzdelavani-v-cr>
- Podrobný popis vzdělávacího systému ČR. *Eurydice* [online]. Brussels: Eurydice Unit, 2016 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/%C4%8Cesk%C3%A1-republika:P%C5%99ehled>
- Poplatky za studium. In: *Studentské finance* [online]. Praha: Studentskefinance.cz, 2016 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/stipendium-skolne/poplatky-skolne/poplatky/>
- Poslanci schválili novelu vysokoškolského zákona. In: *MŠMT* [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/poslanci-schvalili-novelu-vysokoskolskeho-zakona>
- Programové prohlášení Vlády České republiky*. In: Praha: www.vlada.cz, 2010, ročník 2010, číslo 1
- Průměrný plat stačí na Západě na mercedes. V Česku na levnou škodu. In: *Lidovky.cz* [online]. Praha: Lidové noviny, 2013 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/za-prumerny-plat-si-na-zapade-koupite-mercedes-v-cesku-levnou-skodu-1pf-/moje-penize.aspx?c=A131025_152402_moje-penize_mev
- Současný stav, srovnání a širší kontext reformy* [online]. Praha, 2008 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/91_1_1/download
- Současný systém terciárního vzdělávání v ČR: Čas na změnu* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: https://www.vse.cz/vskp/show_evskp.php?print=yes&evskp_id=34652
- Srovnávací studie legislativní úpravy systému terciárního vzdělávání* [online]. Centrum pro studium vysokého školství, 2009 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/3922651-Srovnavaci-studie-legislativni-upravy-systemu.html>
- Studie o terciárním vzdělávání pro projekt NCP-EQF A4* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/EQF/studie_o_tercarnim_vzdelavani_pro_projekt_NCP_EQF.doc
- Survio* [online]. Brno, 2012 [cit. 2016-12-10]. Dostupné z: www.survio.com/cs
- Školská politika České republiky a aplikace vybraných konceptů analýzy policy* [online]. Masarykova univerzita, 2008 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: http://www.iips.cz/userfiles/file/wp_28_skolska_politika_CR.pdf
- Terciární vzdělávání. In: *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. Praha: NÚOV, 2012 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani
- Thematic Review of Tertiary Education. In: *OECD* [online]. OECD: OECD, 2005 [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/thematicreviewoftertiaryeducation.htm>
- Vysokoškolské vzdělání - soukromý či veřejný statek?* [online]. Praha, 2008 [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: https://www.vse.cz/vskp/6728_vysokoskolske_vzdelani_soukromy_ci_veřejny_statek

What Do Graduates Earn? In: *The Complete University Guide* [online]. London: The Complete University Guide, 2016 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/careers/what-do-graduates-do-and-earn/what-do-graduates-earn/>

- d) ekonomický
- e) umělecký
- f) jiný

6. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky?

- a) základní
- b) středoškolské
- c) vyšší odborné
- d) vysokoškolské

7. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce?

- a) základní
- b) středoškolské
- c) vyšší odborné
- d) vysokoškolské

8. Slyšel (a) jste o reformě vysokoškolského vzdělávání, která byla v ČR plánována od roku 2006?

ANO   NE

9. Slyšel (a) jste o Bílé knize terciárního vzdělávání?

ANO   NE

10. Byl (a) byste ochoten/ochotna platit na vysoké škole školné (do 10 000,-/semestr), pokud by bylo možné využít studentskou půjčku?

ANO   NE

11. Byl (a) byste ochoten/ochotna platit na vysoké škole školné (do 10 000,-/semestr), pokud by nebylo možné využít studentskou půjčku?

ANO   NE

12. Byl (a) byste ochoten/ochotna platit na vysoké škole školné (více než 10 000,-/semestr), pokud by bylo možné využít studentskou půjčku?

ANO   NE

- Pokud ano, uveďte prosím, v jaké maximální výši...

13. Byl (a) byste ochoten/ochotna platit na vysoké škole školné (více než 10 000,-/semestr), pokud by nebylo možné využít studentskou půjčku?

ANO   NE

- Pokud ano, uveďte prosím, v jaké maximální výši

**14. Z jakého zdroje byste školné (do 10 000,-/semestr) platil (a)?
(Můžete zvolit více možností)**

- a) finanční podpora rodičů/příbuzných/rodinné úspory
- b) brigáda
- c) využil (a) bych studentskou půjčku
- d) jiný zdroj
- e) vysokou školu bych studovat nešel/nešla

**15. Z jakého zdroje byste školné (více než 10 000,-/semestr) platil (a)?
(Můžete zvolit více možností)**

- a) finanční podpora rodičů/příbuzných/rodinné úspory
- b) brigáda
- c) využil (a) bych studentskou půjčku
- d) jiný zdroj
- e) vysokou školu bych studovat nešel/nešla

16. Jaký je Váš názor na zavedení školného na vysokých školách?

- a) pozitivní
- b) spíše pozitivní
- c) nevím
- d) spíše negativní
- e) negativní

17. Souhlasíte s návrhem Ministerstva školství, že půjčky určené na studium by bylo možné splácet až po dosažení průměrné mzdy?

ANO   NE

- Pokud ne, uveďte prosím důvod...

18. Jaká by podle Vás měla být maximální výše školného na vysokých školách?
19. Myslíte si, že školy, kde se platí školné, poskytují ve většině případů kvalitnější vzdělání?
- ANO   NE
20. Hrála by při Vašem výběru vysoké školy roli výše školného?
- ANO   NE
21. Odradilo by Vás vyšší školné od studia na Vámi preferované škole?
- ANO   NE
22. Podpořil (a) byste v případě zavedení školného současně zavedení dodatečných sociálních stipendií pro studenty z rodin s nízkými příjmy a handicapované studenty?
- ANO   NE
23. Myslíte si, že placení školného (do 10 000,-/semestr) způsobí, že vysokou školu půjdou studovat ve většině případů lidé, kteří mají potenciál ji skutečně dokončit?
- ANO   NE
24. Myslíte si osobně, že čím více byste musel (a) za studium platit, tím vyšší úsilí byste mu věnoval (a)?
- ANO   NE
25. Myslíte si, že by díky částečnému financování vysokých škol studenty mohlo dojít ke zkvalitnění výuky na vysokých školách (vysoké školy by se snažily udržet si vyšší počet studentů)?
- ANO   NE
26. Myslíte si, že placení školného (do 10 000,-/semestr) i za předpokladu studentských půjček způsobí, že lidé ze sociálně slabších rodin vysokou školu studovat nepůjdou?
- ANO   NE
27. Myslíte si, že zavedení školného na veřejných vysokých školách povede ke zvýšení školného na soukromých vysokých školách?
- ANO   NE